



ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

ГОЛОС УКРАЇНИ



Українці
дивували світ
і Пана Бога

▶ СТОР. 7 У Бучі сталося нечуване



▶ СТОР. 12—13



▶ СТОР. 16—17 І самі ставали в стрій

№ 38 (8317)

СУБОТА, 24 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA



У НОМЕР:

На чому тримається наша віра

Пріоритетом
є захист людей

Президент України Володимир Зеленський зустрівся з дипломатами, представниками держав та міжнародних організацій і подякував за те, що вони — в Україні та з Україною. «Завдяки нормальній роботі дипломатичних представництв наші люди бачать, що лідери світу з нами і що ви вірите в Україну, довіряєте нашій державі», — сказав Президент. «24-й рік — особливий, бо саме в цей рік ми маємо зробити якнайбільше з погляду нашої здатності завершити цю війну згідно з фундаментальними основами міжнародного права. Відповідно, на цей рік ми маємо кілька абсолютно конкретних завдань», — заявив Володимир Зеленський, озвучивши три найголовніші з них. ▶ СТОР. 7

Домовленості з МВФ
відкриють шлях
новому траншу

Україна та Міжнародний валютний фонд досягли домовленості на рівні експертів про третій перегляд Механізму розширеного фінансування (EFF) обсягом 15,6 млрд доларів. Про це повідомив Прем'єр-міністр Денис Шмигаль. «Розраховуємо, що вже найближчим часом це рішення буде затверджено Виконавчою радою Фонду», — написав він у Телеграмі. Очільник Кабінету Міністрів подякував МВФ за послідовну солідарність і підтримку України. «Очікуємо у 2024 році на допомогу Фонду в сумі 5,4 млрд доларів. За рахунок цих коштів зможемо максимально сконцентрувати внутрішні ресурси на обороні, яка є пріоритетом номер один», — пояснив Денис Шмигаль.



Два роки тому московська нечисть почала проти нас велику війну. За ці два роки з нами стільки всього сталося, а ми самі так змінилися, що ранок 24 лютого 2022-го згадується нам як щось неймовірно далеко, на межі старовинного міфу. Ось такий спогад — один з мільйонів. Розказує баба з Чернігівщини. Коли вона почула грім бою, вже світало. Баба випустила у двір своїх курей, сипнула їм зерна й сказала: «Снідайте, курочки, бо, може, вже й не побачимось». Чи не правда — це за настроєм нагадує казку про Курочку Рябу, саме той момент, коли сталася катастрофа, й звичний світ упав і розбився.

Головне — не забути, що там було далі. А далі було: «Не плач, діду, не плач, бабо...».

Інкили, та й не раз, нам здавалося, що ми вже над прірвою. У такі дні наша надія трималась на чомусь невлучимо-крихкому, але й вічному — як оця казка. Так воно було і для солдатів на фронті, й для тих, кого захищають ці солдати.

До речі, про солдатів. Оцією фотографією ми хотіли почати добірку на тему «Людина і зброя». Ту добірку ви побачите на 10—11-й сторінках сьогоднішньої газети. Там є чимало з того, чим Україна воює: і наші БПЛА «Лелека» та дрони «Магура», і американські «Бредлі», і польські «Крабо», і німецькі «Гепарди», і французькі AMX 10-RC. Коли добірка вже склалася, стало зрозуміло, що за нею стоїть наше бажання побачити і цих солдатів, і їхню зброю, коли вони повернуться додому, втомлені, закопчені в боях і щасливі. І той їхній парад буде схожий на фінал доброї казки.

А нечисть, як відомо, щезає, коли озвуться треті півні. Вони ще не заспівали.

На знімку: веде бій САУ «Богдана» вітчизняного виробництва.

Фото Олексія БОБОВНИКОВА зі сторінки Генерального штабу ЗСУ у Фейсбуці.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 10—11-Й СТОР.

Артфлешмоб «Війна в Україні»



У перші місяці повномасштабного вторгнення російських окупантів парламентське видання «Голос України» звернулося до художників з усіх кутків світу із закликом долучитися до міжнародного флешмобу карикатур «Війна в Україні» і надсилати свої надихаючі малюнки до редакції на знак підтримки та солідарності з нашою країною. Чимало митців відгукнулися на цей заклик. На шпальтах сьогоднішнього номера газети «Голос України» пропонуємо читачам добірку найкращих карикатур згаданого мистецької акції.

Йошіакі ЙОКОТА
(Японія).

▶ СТОР. 4—20

ФРОНТ

Асиметрична відповідь по тилах ворога

За даними Генштабу (на 23.02), протягом доби на фронті відбулося 101 бойове зіткнення. Противник здійснив спроби штурму позицій українських військ на лівобережжі Дніпра.

«Плещдарм тримаємо, позиції не здаємо, продовжуємо відбивати штурми рф. За минулу бойову добу нарахували 5 таких спроб, але всі вони видалися невдалими. За традицією — без бронетехніки, у пішому порядку (росіяни. — Ред.) намагалися проникнути на наші позиції, але знову залишили там 70% особового складу та були змушені ретируватися», — заявила керівник об'єднаного прес-центру оперативного командування «Південь» Наталія Гуменюк. ▶ СТОР. 20

КОРОТКО

■ Начальник Одеської ОВА Олег Кіпер зустрівся з Куртом Волкером із США. Пряма допомога у наданні засобів ППО для Одещини, розмінування акваторії Чорного моря та вільне судноплавство — головні теми їхньої розмови, **передає наш власкор Ольга ПОНОМАРЬОВА.**

■ На базі гуртожитку Академії культури і мистецтв в Ужгороді створено належні умови для родин військових-переселенців з прифронтових регіонів. Тепер тут житло для 70 осіб, із яких 18 — діти, **дізнався наш власкор Василь НИТКА.**

■ «Продайте автопарк Межигір'я на аукціоні, а гроші використайте для підтримки ЗСУ. Адже вся та розкіш Межигір'я придбана на крадені у народу гроші. А в приміщеннях можна влаштувати реабілітаційний центр для поранених військових», — **закликають владу Ольга БОРОВЕЦЬ, Іван ПЕТРОВЕЦЬ та ще 12 підписантів з Рівненщини.**

Основне, що нас об'єднує, — це питання цивілізаційного вибору

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук зустрівся з делегаціями парламентського об'єднання United for Ukraine та Парламентської Асамблеї Ради Європи.

Під час зустрічі сторони порушили низку важливих питань, зокрема, щодо безпекової ситуації, санкцій проти держави-агресора, імплементації Формули миру Президента України, гарантій безпеки для України, а також шляху України до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору.

Насамперед Голова Верховної Ради України акцентував на злочинах та варварських діях країни-агресора, зосередивши водночас увагу присутніх на пріоритетах України — це боєприпаси й снаряди, зміцнення артилерійських можливостей Збройних Сил України. Також сторони обговорили укладення довгострокових контрактів між урядами



країн-союзників і підприємств оборонно-промислового комплексу для оборонного виробництва. «Швидкість

постачання зброї залишається критично важливою», — наголосив Руслан Стефанчук.

«Важливо посилити тиск на металургійний, фінансовий та енергетичний сектори, важливо уникнути винятків для російської сировини», — зауважив Спікер Парламенту України, акцентувавши, що посилення ембарго на російські нафту й газ, а також санкцій щодо компаній третіх країн, які купують російську сировину, можуть позбавити кремль засобів для ведення війни.

«Формула миру Президента України Володимира Зеленського — це формула всеосяжного підходу до логіки, як Україна бачить завершення цієї війни. Десять конкретних пунктів, які є справедливими, та які про те, що цей мир буде не просто миром, а миром справедливим і тривалим», — зазначив Руслан Стефанчук.

Окрім того, у питанні надання гарантій безпеки для Украї-

ни він заявив, що це важливо для здатності України захистити свій суверенітет і територіальну цілісність. Зокрема, такі договори вже підписані зі Сполученим Королівством, Францією та Німеччиною.

«За цю війну має заплатити путін і росія. Наше завдання як парламентаріїв — знайти законодавчий механізм, за яким росія заплатить за цю війну», — зауважив Голова Верховної Ради України.

«Основне, що нас об'єднує, — це питання цивілізаційного вибору. Це війна за право обирати, яким життям жити. І що ніхто інший не може вказувати, як нам рухатися своїми країнами. І ніхто інший не може впливати на це право на вибір», — наголосив насамкінець Голова Верховної Ради України, додавши, що це є основою демократії.

Прес-служба
Верховної Ради України.

Верховна Рада ухвалила законопроект про демобілізацію строковиків

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Пленарне засідання 23 лютого

Народні депутати конституційною більшістю підтримали за основу та в цілому президентський законопроект «Про внесення змін до глави XII «Прикінцеві положення» Закону «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо строків строкової військової служби» (№ 11035), який передбачає можливість звільнення строковиків, термін служби яких закінчився під час дії воєнного стану, та військову службу яких було продовжено понад встановлені строки. Водночас документ передбачає, що строковики матимуть 12 місяців відстрочки від мобілізації.

Так само конституційною більшістю парламентарії ухвалили постанову «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій та парламентських асамблеї у зв'язку з другою річницею повномасштабного збройного вторгнення російської федерації в Україну та десятою річницею протистояння Українського народу збройній агресії російської федерації» (№ 11019).

Верховна Рада України від імені Українського народу закликає уряди та парламенти іноземних держав, міжнародні організації та парламентські асамблеї: взяти активну участь у реалізації Формули миру Президента України Володимира Зеленського; консолідувати зусилля всіх партнерів України для збільшення допомоги Силам безпеки та оборони; посилити санкційний тиск та забезпечити безумовне дотримання санкцій проти РФ; прискорити розроблення і впровадження правових механізмів конфіскації та використання заморожених російських активів як державних, так і приватних для відбудови українських цивільних об'єктів, зруйнованих внаслідок збройної агресії російської федерації. А також вимагати від РФ покращити умови утримання українських військовополонених і цивільних бранців та якнайшвидшого їх звільнення, а також спільними зусиллями усіма можли-

вими способами змусити РФ повернути в Україну її незаконно утримуваних громадян та насильно депортованих і викрадених українських дітей тощо.

У першому читанні підтримано законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення спроможності наглядових рад закладів охорони здоров'я та продовження спрощеного періоду реорганізації в державні некомерційні підприємства» (№ 10094) авторства Оксани Дмитрівой, Валерія Зуба, Артема Дубнова та інших народних депутатів.

Автори цієї законодавчої ініціативи зазначають, що завдяки іноземним спеціалістам у медиків та управлінців українських закладів охорони здоров'я з'явилися передумови для дієвого обміну досвідом з іноземцями, імплементації сучасних лікувальних діагностичних та менеджментських підходів, опанування новітніх етичних стандартів. Тож народні депутати пропонують передбачити у законодавстві про наглядові ради закладів охорони здоров'я положення, яке дозволить залучати іноземців (крім громадян РФ та рб) або осіб без громадянства до складу наглядової ради державного чи комунального закладу охорони здоров'я. Також парламентарії пропонують врегулювати питання призначення до складу наглядових рад державних та комунальних закладів охорони здоров'я незалежних членів, адже це один із клю-

чових інструментів посилення ефективності управління публічними закладами охорони здоров'я.

Верховна Рада ратифікувала низку міжнародних угод: протокол про Правила визначення країни походження товарів до Угоди про створення зони вільної торгівлі між державами — учасницями ГУУАМ (№ 0241) та Угоди між Кабінетом Міністрів України з Урядом Литовської Республіки про технічне та фінансове співробітництво (№ 0247).

Крім того, народні депутати підтримали проект постанови «Про визнання права інгуського народу на створення незалежної суверенної національної держави, засудження злочинів росії проти інгушів та відновлення територіальної цілісності Інгушетії» (№ 10344), який внесли парламентарії Сергій Тарута, Валентин Наливайченко, Михайло Цимбалюк, Володимир В'ятрович та Дмитро Микіша. Крім того, цей документ засуджує масову депортацію інгушів у 1944 році, розчленування національної території інгуського народу, руйнування інгуської національної ідентичності, масові вбивства інгушів у 1992 році, політичні репресії та інші злочини, здійснювані правлячим режимом РФ з метою геноцидного знищення інгуської нації. Також підтримується прагнення інгушів до відновлення територіальної цілісності інгуського народу та збереження його національної ідентичності.

Водночас Голові Верховної Ради України Руслану Стефанчуку доручено надіслати цю постанову всім членам міжнародного співтовариства та заклади їх ухвалити рішення на підтримку інгуського народу.

Народні депутати взяли до відома попередній звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніто-



Під час засідання.

рингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги за підсумками піврічної роботи (№ 10394).

У другому читанні та в цілому було ухвалено законопроект: про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі будівництва (№ 10202) авторства народних депутатів Івана Крулька, Віталія Безгіна, Олександра Горобця, Сергія Євтушка та Олени Шуляк; про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення онлайн-комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства (№ 9662) авторства Данила Гетманцева, Олексія Леонова та Ярослава Железняка; про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-теле-

комунікаційної системи (№ 8219) авторства, зокрема, Сергія Іонушаса, Олександра Бакумова та Владлена Неклюдова.

Народні депутати відправили на повторне друге читання урядовий законопроект про внесення змін до Закону «Про Бюро економічної безпеки України» щодо удосконалення роботи бюро» (№ 10439).

Натомість урядовий законопроект «Про добросовісне любювання» (№ 10337), який був серед наших зобов'язань з євроінтеграції, ухвалено в цілому. А також за основу підтримано пов'язаний із ним законопроект «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо порушення законодавства в сфері здійснення любювання» (№ 10373).

Також у першому читанні підтримано євроінтеграційний законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм європейського законодавства з питань роумінгу» (№ 10265) авторства групи народних депутатів, зокрема, Руслана Стефанчука, Михайла Крячка, Сергія Штепи та Вікторії Подгорної.

А розпочалося пленарне засідання з Години запитань до уряду. Тож хоч Кабмін був представлений не в повному складі, адже Прем'єр-міністр та деякі міністри перебували у відрядженні, народні депутати поставили урядовцям низку запитань. Зокрема, йшлося про складнощі з отриманням УБД, оскільки військові й далі тонуть у паперовій бюрократії, народні депутати цікавилися, коли буде звіт про використання виділених на дрони 40 мільярдів гривень, а також порушували питання щодо продовження виплат всім ВПО.

Олена ГОРБУНОВА.
Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.
Більше фото тут —
www.golos.com.ua

Того лютого їхня згуртованість додавала сили кожному

У день, коли країна прокинулася в іншому вимірі, ми всі були розгублені. Два роки тому, 24 лютого, ми склали тривожні валізки, пакували теплі речі, купували ліки й харчі для тривалого зберігання... Ми не знали, що треба робити за таких обставин, і просто робили те, що могли, — в себе вдома і на робочих місцях.

Український парламент — це місце, де вирішувалася не одна криза в нашій країні. Така собі точка сили, в якій за будь-яких обставин акумулюються ресурси. А ресурси необмежені, коли йдеться про орган влади, який представляє всі політичні сили, а отже — весь український народ. Ми попросили народних депутатів поділитися своїми спогадами про перші дні широкомасштабного вторгнення, про те, що відбувалося тоді у Верховній Раді України.

Ось спогади наших парламентарів, які нарівні зі своїми колегами-чоловіками залишилися пліч-о-пліч зі своїм народом у приміщенні, що перебувало під прямим прицілом ворога. Їх єдність додавала сили кожному українцю в ті лютийні дні.

Олена ШУЛЯК,
голова партії
«Слуга народу»



— Перші дні війни — це був час мобілізації в першу чергу внутрішніх сил та ресурсів. Страху не було, навпаки, було усвідомлення важливості єдності та згуртованості, що додавало неабиякого адреналіну.

Небачену до цього мобілізацію продемонстрував у перші дні війни й Український парламент. Уже в перші години після ворожого нападу ми зібралися в будівлі під куполом. Перше голосування — про запровадження воєнного стану. Далі були критично важливі безпекові питання: про збільшення фінансування армії, про створення безпілотної зони над Україною; про загальну мобілізацію, про використання ЗСУ та інших військових формувань, про інформаційну безпеку, про участь цивільних осіб у захисті України.

Саме згуртованість дала нам змогу ухвалювати стратегічно важливі для країни рішення. Політичні партії об'єдналися в єдину партію «Український народ», відклавши чвари та зосередившись на вирішенні першочергових національних завдань.

Перед тим, як законопроекти виносились до зали, їх ретельно обговорювали всі представники фракцій та депутатських груп. І далі вже відбувалося голосування без обговорень. Багато рішень набирали 300+ голосів, що є конституційною більшістю.

Із перших днів війни стало зрозуміло: нам доведеться відбудувати зруйноване та пошкоджене ворогом житло. І без допомоги держави українці не впоралися. Тому я зосередилася на розробці відповідного законопроекту № 7198, який став основою державної програми компенсації за пошкоджене та зруйноване житло —

єВідновлення. Символічно, що законопроект був ухвалений у першому читанні 23 лютого 2023 року, тобто через рік після воєнного вторгнення РФ в Україну.

Така оперативність та об'єднання у так звану оборонну коаліцію давали можливість домовлятися незалежно від того, в якій ти політичній силі. Був конструктив, який дав змогу вчасно ухвалити дуже багато законодавчих ініціатив.

На жаль, сьогодні до Верховної Ради знову повертається політична складова у вигляді поправкового спаму та прагнення до піару. Політичні ігри та популізм у парламенті розхиляють ту єдність, яка була на початку війни.

Через два роки російської агресії ми повинні пам'ятати, що найважливішими, і не лише у Верховній Раді, мають бути єдність і прагнення діяти разом, поки не буде досягнуто Перемоги над ворогом.

Юлія ТИМОШЕНКО,
голова фракції
«Батьківщина»



— Два роки війни...

24 лютого 2022 року я, як і всі в нашій країні, прокинулася близько п'ятої ранку від вибухів. Бомбили Київ. Почалася війна.

Не скажу, що було не страшно. Було. Життя до війни нас не готує, і ти не знаєш, як на це реагувати. Але не було заціпеніння, не було розпачу. Була рішучість, був гнів, було бажання щось робити.

Війна — така штука, що одразу обнулює все твоє життя, весь твій досвід. Коли перша ракета впала в Україні, все те, чим ти жила до цієї хвилини, про що думала, що планувала, — все це одразу втрачає будь-яке значення. Доводиться починати жити і працювати фактично з нуля, наново.

Уже десь за пів години я почала обдзвоню-

вати своїх колег, депутатів, щоб зібратися в нашому офісі й обговорити, що робити, як діяти.

Із перших вражень, які мені вдалося зафіксувати, хочу згадати ті перші години і реакцію людей. Найбільше мене вразило, що люди не переякалися, не запанікували. Я пам'ятаю ті неймовірні черги до військкоматів, до Тероборони — з першого дня, з перших годин. У нас Всеукраїнський волонтерський рух виник фактично водночас із початком війни. Я пам'ятаю, як люди йшли і несли охоронцям Києва зброю, їжу, ліки, одяг — усе, що мали. Мені з першого дня вторгнення періодично телефонували наші партійці з регіонів, наші депутати і якось так буденно казали, що вони йдуть на війну. Повстала вся нація, вся країна. У такі моменти відчуваєш неймовірну гордість за свою країну, за людей, за причетність до великого моменту.

Нам випало жити в непрості часи, але це і славні часи. Коли велич людей відповідає викликам часу й історії — це велика година і велика удача для країни. У лютому 2024 року народилася нова Україна і нова нація.

Перші засідання Верховної Ради в 2022-му — це, по суті, фронтіві засідання, коли була дуже гаряча ситуація в Києві. Збиралися буквально на годину, але до того, як зібратися, попередньо проходили та погоджували всі без винятку закони.

Виносили тільки ті законопроекти, які стосуються національної безпеки, захисту країни. І тільки ті, які прийнято всіма фракціями консенсусом.

Я в історії незалежної України такого не пам'ятаю. Такого раніше ніколи не було, щоб десятки законів голосувалися одностайно, щоб усі були, як нова команда.

І це додавало гордості за те, що можна відкласти вбік усе.

Звісно, в мене є певні нарікання на роботу парламенту, це нормально. Але я довіку буду вдячна своїм колегам за те, що в ті тяжкі дні і години, ми змогли відкласти всі наші суперечки й розбіжності й ухвалювати ті рішення, яких потребувала Україна. Це та сторінка в історії українського парламентаризму, якою можна і треба пишатися.

Нам давали три дні. Ми тримаємося вже два роки. Ми не звикли до війни, ми не звикли до повітряних тривог, ми не звикли до втрат. Бо до цього не можна звикнути.

Але ми точно знаємо, за що ми воюємо. І ми точно знаємо, що ми не здамося і не зламаємося. Ми точно знаємо, що ми переможемо! Слава Україні! Героям слава!

Іванна КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ,
фракція «Європейська солідарність»



— Як і більшість українців, 24 лютого 2022 року я прокинулася від звуків вибухів. У чаті фракції з'явилася повідомлення про те, що всім депутатам «ЄС» треба їхати в партійний офіс, а звідти йти на засідання Верховної Ради. Тривали переговори про місце проведення цього засідання, і саме наша фракція запропонувала і наполягла, щоб депутати збиралися в залі засідань, а не деінде, як спочатку пропонувалося.

І 24 лютого, і на початку березня, коли відбувалися наступні засідання, ми не були переконані, що збереться достатньо парламентаріїв, щоб ми могли ухвалювати рішення. Пам'ятаю, наскільки раді ми були бачити своїх політичних опонентів. У той момент, коли Київ був у напівоточенні, ми попросилися зі своїми родинами і не були впевнені, що повернемося з парламенту живі та неушкоджені, адже ні в кого з нас не було охорони. Іноземні дипломати пропонували нам виїжджати з України, щоб зберегти Український парламент в екзилі. Ми дякували за пропозицію, але жоден із нас не погодився.

У ті дні, крім прямих депутатських обов'язків, я 24/7 давала інтерв'ю ЗМІ з різних країн, щоб світ знав, що тут відбувається. Головне було не забути, коли і куди маю увімкнутися.

Погоджувальна рада відбувалася постійно в режимі онлайн, і в ній не брали участі представники ОПЗЖ, що було дуже цінно. Із керівників комітетів участь у погоджувальних брали я як голова Комітету з питань інтеграції України до ЄС та Олександр Мережка як голова Комітету з пи-

тань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва. Будь-яке рішення, яке виносилося в той період на розгляд, обов'язково було таким, яке не викликало найменших застережень від будь-якої фракції. Ось це була цілкомита єдність, яка, на жаль, зникла за кілька тижнів, шойно росіяни відігнали від столиці.

Багато наших колег організували опір у Києві, допомагали забезпечувати базові потреби військових і цивільних, про які напередодні не подбала держава.

Ми трималися разом, кілька родин депутаток «ЄС» жили разом в одному місці, і це допомогло нам триматися в ті чорні дні. Ми підтримували одне одного психологічно і ділилися всім: від їжі до речей першої необхідності. Таке не забувається. Хотілося б, щоб керівництво парламенту теж пригадало той час і зрозуміло, що небезпека нікуди не поділася, як і потреба у справжній єдності.

Кіра РУДИК,
депутатська
фракція «Голос»



— Засідання Верховної Ради України 24 лютого 2022 року не забуду ніколи. Це один із найяскравіших моментів у житті. Тоді ми зібралися, щоби проголосувати за введення в дію воєнного стану, а також звернулися до наших міжнародних партнерів для того, щоб отримати зброю для захисту нашої країни та для боротьби за свою свободу і незалежність.

Пам'ятаю, як похапцем усі збиралися на засідання. Ситуація була дуже непередбачувана, бо Київ атакували. Пам'ятаю, якими наляканими були деякі парламентарії, як ми всі трималися за руки та співали Гімн, як знак єдності всіх українців перед обличчям ворога. Ця традиція співати Гімн збереглася й дотепер — кожне засідання ми розпочинаємо з нього, щоби нагадати, що пропри політичні амбіції, попри завдання, які кожен із нас ставить, є дещо важливіше. Це гідність. Перемога у війні. Прагнення зробити все необхідне для українського народу.

Відтоді минуло два роки. Звісно, зберігати єдність протягом такого тривалого часу нам дуже складно. Але кожного разу, коли ми заходимо до сесійної зали Верховної Ради, ми нагадуємо собі, що є щось більше, ніж ми.

Надія СМІЯН.

АКТУАЛЬНО

Добровольці
просто з Майдану
пішли боронити країну

Із виступу заступниці Голови Верховної Ради Олени Кондратюк до десятків роковин розстрілів на Майдані та початку російсько-української війни



Десять років тому, тут, у центрі Києва, на Майдані Незалежності, звичайні люди, молоді й дорослі, з різних куточків України, різних професій і покликань,

здійснили надзвичайний подвиг. Десять років тому вони боролися проти маріонеткового проросійського режиму януковича й віддали своє життя за нашу свободу та європейський вибір України.

Десять років тому Герої Небесної Сотні стали першими Героями російсько-української війни, яка триває до сьогодні.

Наймолодшому з них, Устиму Голоднюку, було лише 17 років. Дитина, яка народилася вже у незалежній Україні, тримала для нас небо й загинула як воїн, сміливо захищаючи свою країну на цій війні.

Десять років тому. Ці страшні дні мені досі сняться.

Я дякую всім, хто був у ті дні поруч і допомагав рятувати життя, — волонтерам Майдану, лікарям лікарні № 17 Києва.

Я також хочу, щоб ми ніколи не забували перших серед добровольців, котрі просто з Майдану пішли боронити Україну від російської агресії. Це були сотні самооборони Майдану.

Серед перших захисників були також і хлопці, яких вдалося тоді врятувати в Маріїнці. Вони й зараз воюють. На жаль, багато з них вже стали Героями, які пішли у вічність. Такі, як Ігор Утюж. Під час подій Революції Гідності хлопцю було лише 17 років. Ігор вижив біля Маріїнки, отримав страшне поранення голови. А у 23 роки героїчно загинув на фронті, на Запорізькому напрямку, захищаючи Україну.

І тому боротьба триває. Справу Героїв Небесної Сотні продовжують їхні дорослі діти.

Серед них Володимир Бондарчук, син Героя Небесної Сотні Сергія Бондарчука, який нині служить і виконує завдання у секторі оборони.

Андрій Кульчицький, син Героя Небесної Сотні Володимира Кульчицького, отримав поранення у березні 2023-го під Бахмутом. Володимир, син Героя Небесної Сотні Володимира Чаплінського, нещодавно також приєднався до ЗСУ.

Революція Гідності та Герої Небесної Сотні виборили для нас шанс і можливість бути собою, бути українцями — вільними та гідними. Я хочу, щоби ми ніколи не забували про те, що Верховна Рада України, хоч би як до неї ставилися через поведінку окремих депутатів, була, є та буде тією інституцією, яка у найважчі для країни часи знаходить компроміс, порозуміння й демонструє таку необхідну країні єдність, ухвалюючи найважливіші рішення для захисту нашої державності.

Але є ще одне питання, про яке ми не маємо право забувати. Справедливість. Справедливе й невідворотне покарання всіх причетних до злочинів проти майданцівців.

За даними Генпрокуратури, усього за десять років розслідування справ Майдану до суду було скеровано обвинувальні акти щодо 468 осіб.

За ці десять років лише щодо 90 осіб набули законної сили обвинувальні вироки.

Викликає величезне побоювання загроза спливу терміну давності у багатьох справах Майдану, за якими треба встигнути винести справедливі вироки.

Я закликаю наші суди розглядати ці справи першочергово й довести їх до кінця. Якщо необхідно внести зміни до кримінального процесуального законодавства, аби підозрюваних не змогли уникнути покарання, — ми маємо це зробити, колеги, як Верховна Рада України.

За повідомленням
прес-служби
Верховної Ради України.
Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

«Люди на війні стають іншими»

Ветеранська політика стосується всіх сфер державного управління: від центру до громади

За кілька років в Україні може бути до п'яти мільйонів ветеранів та членів їхніх родин, прогнозують експерти. Це дуже багато, зважаючи на те, що на початок 2023-го, за оцінкою Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, в країні налічувалося від 28 до 34 мільйонів громадян.

Які виклики це ставить перед країною, якою має бути ветеранська політика в сучасній Україні та як велика війна змінила роботу Верховної Ради? Про це говоримо з Михайлом Цимбалюком — народним депутатом від фракції «Батьківщина», першим заступником голови парламентського Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

— Як змінилася робота парламенту після 24 лютого 2022 року? Які питання та напрями вийшли на перший план?

— І робота Верховної Ради, і, зрештою, самі народні депутати стали іншими. Усвідомили, яка велика відповідальність покладається на них у парламентсько-президентській республіці. Особливо в умовах воєнного стану. Парламент продовжує воєнний стан та загальну мобілізацію, ухвалює законопроекти у секторі безпеки та оборони.

Можна багато критикувати Верховну Раду, і ми знаємо про рівень довіри (Верховній Раді довіряли 21 відсоток українців, за результатами опитування Київського міжнародного інституту соціології у жовтні 2023 року. — Ред.). Та я скажу не як депутат, а як юрист і громадянин: роль парламенту зросла. Попри всі виклики Рада збирається й ухвалює рішення. Майже всі лідери іноземних держав під час візитів до Києва виступали в парламенті. Бо для міжнародної спільноти також важлива діяльність і дієздатність законодавчого органу.

Майже зникла лінія розмежування між владою та опозицією. Більшість законопроектів об'єднують сесійну залу, ми це

бачимо з голосувань. Пріоритетні питання, які стосуються безпеки та оборони, ухвалюються без зволікань. Немає великої кількості правок заради правок. Є розуміння, що держава, суспільство, військова спільнота очікують рішення.

Та й представники меншості, які раніше поводитися, як влада, стали більш фаховими. Переважна частина з них розуміють, що всі ми в одному човні й це виклик для всіх. А ті винятки, коли народні депутати склали мандат, — це прояв того, що й парламент проходить своєрідне очищення.

ЦИФРА

13,5

мільярда гривень передбачено в бюджеті 2024 року на ветеранську політику. Це майже вдвічі більше, ніж торік.

— Український ветеранський фонд провів опитування. Рівень безробіття серед ветеранів за рік зріс із 28 відсотків до майже 31. Понад половина опитаних хочуть розвивати власну справу. Про що це свідчить?

— Люди, які пройшли фронт і дивилися смерті в вічі, по-іншому бачать



Михайло Цимбалюк: «Якщо держава доручає підтримку ветеранів громадам, то їм треба дати на це кошти».

своє майбутнє і роль у цьому держави. Вони не чекають на соціальну допомогу, а хочуть бути корисні і на фронті, і в цивільному житті.

Держава реагує на ці виклики. Не завжди вчасно, але реагує. Служба зайнятості сьогодні це вже не просто підрозділ, який видає гроші з безробіття. Це сервісна служба, яка надає кредити та гранти військовослужбовцям, ветеранам, членам їхніх родин, безповоротні допомоги на створення бізнесу. Це спроба задовольнити отой попит ветеранів.

Однак треба працювати ще активніше. Галузь протезування була занедбана, у цій сфері не вистачає фахівців. Протез, виготовлений і встановлений за кордоном, потребує постійного обслуговування — це високотехнологічні прилади. Людина не може їздити за кордон через найменшу його несправність. Тому має розвиватися вітчизняна сфера протезування. Щоб кош-

ти, які виділяє держава, освоювались тут. Щоб розвивалась галузь і було якісне обслуговування.

У цій війні порівняно з іншими зросла кількість травмованих кінцівок, ролі використовувати міни й боєприпаси, заборонені міжнародними конвенціями.

Фахівці кажуть, що через кілька років ветеранів разом із членами їхніх родин буде до п'яти мільйонів. Це дуже велика частина суспільства. Тому ветеранська політика потребує іншого підходу й іншої динаміки. Міністерство у справах ветеранів має бути важливим на рівні з міністерствами оборони та економіки. Повинно виконувати роль координатора. Бо сьогодні кожна галузь державного управління має стосуюнок до ветеранської політики — починаючи з центру і закінчуючи громадою, куди ветеран повернувся з фронту.

— На продовження теми про ветеранську політику. Верховна Рада 7 лютого відправила у відставку міністерку у справах ветеранів Юлію Лапутіну. Ваш комітет підтримав це рішення. Яка головна претензія народних депутатів до пані міністра? І що має врахувати наступний очільник Мінвету?

— Я поважаю пані Лапутіну, вона бойовий генерал Служби безпеки, яка героїчно проявила себе із захисту держави. Але міністр — це менеджер. Їй не вдалося зробити кілька речей. Насамперед не було дієвої співпраці з Верховною Радою, зокрема з Комітетом соціальної політики. Не було загалом ідеї ветеранської політики.

Третина штату міністерства не заповнена. Отже — не сформована якісна команда. Громадська рада, до якої входять представники ветеранської спільноти, постійно скаржилася, що керівництво міністерства не приділяє їм увагу, не враховує їхні пропозиції. Це неприпустимо.

Не спрацювала й ідея міністерства щодо створення інституту помічників ветерана, на яких Верховна Рада виділила 3,5 мільярда гривень. Не функціонує система забезпечення житлом. Аудиторська служба вказувала, що бюджетні кошти використовувалися неефективно. А житло для ветеранів — один із важливих на-

прямів. Це стимул для тих, хто має йти служити, і вдячність тим людям, які виконали свій обов'язок.

Міністерству з питань ветеранів не вдалося виконати роль координатора. А вона надзвичайно важлива. Бо це контакти і з Мінекономіки, під яким працює Служба зайнятості. І з Мінфіном, який виділяє кошти. І з Мінсоцполітики, де перетинається багато завдань. І з Мінохоронздоров'я, бо це реабілітація, медична, психологічна допомога.

Можливо, варто запровадити посаду віцепрем'єр-міністра — міністра у справах ветеранів. Державна система має бути готова прийняти велику кількість ветеранів, працювати з їхніми родинами. Люди на війні стають іншими — з іншими потребами й цінностями.

— Мінвет готує законопроект про засади державної ветеранської політики. Чи ваш комітет бере участь у підготовці? І що насамперед має бути у такому законі?

— Це має бути комплексна робота. Ефективної взаємодії міністерства з парламентом немає. Наш комітет, який має й контрольні функції, постійно виявляв ініціативу, а керівництво міністерства не реагувало. Вони готують якісь документи на рівні Кабміну. Офіційно ми цю програму не розглядали. І це насправді біда.

Ветеранська політика має врахувати кілька напрямів.

ЦИФРА

908 832

особи занесено в Єдиний державний реєстр ветеранів війни на 1 серпня 2023 року, за інформацією Міністерства у справах ветеранів. До повномасштабного вторгнення в реєстрі було 500 тисяч ветеранів.

Реабілітація. Вона ділиться на дві складові: медична реабілітація і створення та відновлення реабілітаційних центрів. Мінветеранів має об'єднати систему військових госпіталів. Вони діють майже в кожному регіоні. Але одні належать Мінсоцполітики, другі — Мінохоронздоров'я, треті — Міноборони, четверті — МВС, п'яті — Службі безпеки. Ще деякі фінансуються з місцевих бюджетів. Це все треба об'єднати в єдину систему медичної реабілітації.

Психологічна підтримка. Великій частині наших захисників потрібна фахова глибока психологічна реабілітація — і в лікувальних закладах, і вдома. Щоб була система психологів, які працюють з ветераном та його родиною. Адже зросло сімейне насилиство.

Працевлаштування. Майже третина ветеранів мають фізичні травми. Потрібно створити умови, щоб вони працювали, утримували себе й родини. Шляхом грантів підтримувати ветеранський бізнес,

стимулювати ті підприємства, які працевлаштовують осіб з інвалідністю.

Оздоровлення. Люди, які пройшли такі випробування, потребують регулярного медичного огляду. Це лікування і щорічне оздоровлення. Колишня система профілакторіїв, санаторіїв була зруйнована, а натомість нічого не запропоновано. Ветерани повинні мати таку підтримку від держави, щоб вони могли відпочивати й продовжувати реабілітацію.

Данина пам'яті загиблим захисникам. Це і державна програма підтримки родин, і комплекс ідеологічного виховання молоді на прикладі героїв сучасності.

Ветеранська політика має охоплювати й місцеве самоврядування. Бо якщо держава доручає підтримку ветеранів громадам, то треба дати їм на це кошти. Не може бути так, що у Львові, скажімо, учасників бойових дій міська рада заохочує щорічними преміями по 100 тисяч гривень. А в іншій громаді — самбірській чи турківській — бракує такого ресурсу.

У великих містах захисник, який повернувся з війни, потрапляє у ветеранський простір, де його супроводжують, допомагають з побутовими проблемами. А в громадах, які не мають фінансів на формування таких служб, захисник належить сам собі. Відсутність роботи, стан здоров'я, негаразди в родині — так виникають інші соціальні проблеми. Тож держава має забезпечити рівний доступ до цих програм.

— Ви один з авторів законопроекту № 9637, який має упорядкувати процедуру надання статусів ветеранам. Коли цей проект закону зареєстрували, ветеранські організації його розкритикували. Яка доля цього законопроекту?

— Він підняв пласт проблем. На мою думку, статус учасника бойових дій має визначатися автоматично. Ми мали великі дискусії на засіданні робочої групи, до якої входять представники всіх фракцій, спілкувалися з військовою спільнотою і дійшли згоди, що статус УБД треба прив'язати до виплат: є хоча б один день оплати за бойовим розпорядженням — а оплата контролюється дуже строго — є статус учасника бойових дій. Військовослужбовець не повинен писати жодних рапортів чи заяв. Ми покладаємо відповідальність на командира. Він має написати рапорт, вказати у бойовому розпорядженні, які завдання виконує військовослужбовець, внести це в електронну базу. І крапка.

Цей законопроект, вважаю, виконав своє головне завдання — народив обговорення у військовій і ветеранській спільноті. А в дискусії народжується істина. Думаю, найближчим часом ми матимемо доопрацьований варіант законопроекту з урахуванням позиції ветеранських організацій.

Ірина БУЛАНЕНКО.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Вальтер ТОСКАНО (Перу).

«Життя помістилося в одну валізу. І це не метафора» З'явиться інформаційна база житла для внутрішньо перемішених осіб

Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради з захисту внутрішньо перемішених осіб розробила законопроект № 10382, який надає чіткі критерії для позбавлення виплат, але зберігає їх для значної кількості переселенців до кінця воєнного стану чи до їхньої інтеграції у громади.

Про це «Голосу України» розповів народний депутат із фракції «Слуга народу» Максим Ткаченко. Він — перший заступник голови Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, член ТСК з захисту переселенців та співголова громадської організації «ВПО України».

— В Україні майже п'ять мільйонів зареєстрованих переселенців. З 1 березня частина внутрішньо перемішених осіб втрачатимуть допомогу від держави, бо для виплат оцінюватимуть сукупний дохід родини. Що ви думаєте про такий підхід?

— Виплати отримують 2,6 мільйона переселенців. Після 1 березня автоматично їх продовжать, за підрахунками нашої Тимчасової спеціальної комісії із захисту ВПО, лише 800 тисячам. Це українці з пенсією до 9444 гривень, особи з інвалідністю І чи ІІ групи, тяжкохворі діти, діти з інвалідністю, сироти, особи до 23 років, позбавлені батьківського піклування.

Наша ТСК розробила законопроект № 10382, який надає чіткі критерії для позбавлення виплат, але зберігає їх для значної кількості переселенців до кінця воєнного стану чи до їхньої інтеграції у громади. Дві-три тисячі гривень на місяць, які виплачують переселенцям, — це копійки, але вони допомагають сплачувати за оренду.

У жодному разі не йдеться про те, щоб толерувати безробіття серед працездатних ВПО. Але як бути багатодітним матерям із прифронтових територій, які не можуть залишити дитину в дитсадку, бо в тих регіонах він не працює? Найбільше зареєстрованих переселенців на кінець минулого року, за даними Мінсоцполітики, налічувалось у Донецькій та Харківській областях.

Як бути тим, хто живе в селах, де знайти роботу — це надскладне завдання. Як звітували на засіданні комісії керівники обласних військових адміністрацій, переважна кількість переселенців живуть у невеликих містах і селах. Тому держава має зберегти виплати для тих, хто не може працювати. В інших випадках, звісно, державна політика має бути спрямована на працевлаштування ВПО.

ЦИФРА

3 відсотки вартості житла — такий розмір власного внеску за програмою іпотечного кредитування Держмолоджитло, термін повернення кредиту — до 30 років, відсоткова ставка — 3 відсотки річних. «Головне, що в цій програмі не потрібно на старті мати велику суму грошей. Мені здається, що ці умови підійомні для переселенців», — пояснив народний депутат Максим Ткаченко.



Максим Ткаченко: «Наше завдання — знайти комфортне житло для переселенців, а не просто поставити галочку».

заважало ухвалити це рішення без парламентської ТСК — немає політичної волі на місцях чи бракує законодавчої основи?

— Наскільки реально, що законопроект про продовження виплат, Верховна Рада ухвалить швидко?

— Сподіваюся, найближчим часом він буде винесений до сесійної зали — ми з колегами по ТСК ухвалили відповідне звернення до спікера та голів фракцій.

Підкреслюю, законопроект встановлює

ЦИТАТА

«Війна змінила пріоритети. У воєнний час ми маємо бути в разі ефективніші, витриваліші, креативніші. Сучасна Європа не знала таких воєн, цивілізований світ не міг уявити, що у ХХІ столітті можливі терор та геноцид, з якими до нас прийшла росія. Тому й немає готових механізмів, як повинна працювати економіка під обстрілами, як забезпечити соціальну політику, як прогнозувати майбутнє. Усе це ми напружуємо самі й дуже швидко».

Максим Ткаченко.

чіткі критерії для позбавлення виплат і немає на меті саджати ВПО на голку утримання. Я як народний депутат розумію: держава не може дозволити собі таку розкіш. Так, внутрішньо переміщені особи отримують копійки, але якщо помножити їх на кількість переселенців, то виходить величезна сума для країни, що воює.

Серед запропонованих нами умов для позбавлення виплат — повернення особи додому, на тимчасово окуповану територію або в зону бойових дій, виїзд за кордон без поважних причин, наявність житла понад 25 «квадратів» на сім'ю або від 13,65 квадратного метра на особу. Передбачено, що не отримуватимуть виплати й ті особи, які вже долучилися до державної програми «Оселя або отримали компенсацію за житло в рамках «Відновлення». Також допомоги не матимуть переселенці, які мають середньомісячний дохід більш як 14200 гривень на особу.

— По країні є тисячі приміщень, які можна використати під тимчасове житло для переселенців, казали ви в інтерв'ю Укрінформу. Що

— Бракує і бажання на місцях, і законодавчої основи. Нещодавно відбулося триденне засідання ТСК щодо забезпечення безплатним житлом переселенців. Ми заслухали керівників усіх ОВА та очільників 10 найбільших міст. Є області, де це питан-

ДО РЕЧІ

До багатьох законопроектів, які пройшли через парламентський Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій, мали стосунок народні депутати-переселенці, співзасновники ГО «ВПО України» Максим Ткаченко, Руслан Горбенко, Сергій Козир. Серед таких законів — про регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території; про національні меншини; щодо формування фондів соцжитла для ВПО.

ня стоїть на порядку денному: ми побачили залученість обласного керівництва, бажання розв'язати проблеми переселенців. Вони шукають спонсорів, будують соціальне житло, започатковують спецпрограми для ВПО. А є області, які здивували своєю байдужістю. Надіслали якісь відписки, а керівники до пуття не могли відповідати на жодне запитання. Очевидно, що там робота з переселенцями ведеться лише на папері.

З іншого боку, потрібні й законодавчі ініціативи. На рівні парламенту необхідно створити правовий акт, який дасть змогу провести інвентаризацію всього житлового фонду, який можна використати для ВПО. Наше завдання — напрацювати механізм аудиту, об'єднати зусилля держ-структур, які реально можуть допомог-

ти переселенцям. Це ОВА, Фонд держмайна, АРМА — агенція, що займається управлінням заарештованим майном, серед якого багато російських активів. Наприклад, є приблизно 500 житлових об'єктів, які можна розглядати як житло для переселенців, але немає механізму, як туди їх тимчасово заселити.

— Чи це єдиний варіант надати людям тимчасове житло? Як ви ставитеся до модульних містечок?

— Наше завдання — знайти комфортне житло для переселенців, а не просто поставити галочку, що їм щось запропонували, а вони, мовляв, відмовились.

Кожен об'єкт, який може бути потенційно придатний для проживання ВПО, буде інвентаризований. Так з'явиться інформаційна база даних для переселенців із класифікацією

ленці, як амбасадори ВПО в Україні, думаємо, що програму потрібно трохи вдосконалити.

Найближчим часом подаємо до парламенту законопроект, який встановлює пріоритетне право окремих категорій переселенців отримати компенсації на ремонт або житлові сертифікати в рамках «Відновлення». Ідеться про людей з інвалідністю, пенсіонерів, дітей з інвалідністю.

— Міністерка соціальної політики Оксана Жолнович восени в інтерв'ю «Форбс» казала: «Зі статусом ВПО деякі люди живуть десять років. Це абсурд, коли на людину на все життя повісили цей ярлик». Міністерка розробляє закон, щоб обмежити цей статус п'ятьма роками. Як ви до цього ставитеся?

— Справа не в ярликах, а в тому, наскільки якісне життя вдалося почати людині на новому місці. Не можна всіх ставити в один ряд та встановлювати дедлайни — у кожного своя історія.

Є чимало успішних прикладів релокованого бізнесу, відкриття власної справи, перекваліфікації, придбання житла. Але є й інші ситуації — я як співзасновник громадської організації «ВПО України» з ними стикаюся частіше. «Ніде жити», «немає грошей», «не можу знайти роботу», «нічим платити за перенавчання». Це тисячі звернень до хабів «ВПО України», яких понад 20 по країні. Переселенці чекають підтримки, розуміння та вдячності за те, що залишилися в країні у найскладніший час, щоб працювати заради Перемоги.

— Уряд готує фундаментальний законопроект про захист прав і свобод внутрішньо перемішених осіб. Які права переселенців у сучасній Україні треба захистити насамперед?

— Переселенці — такі самі українці, як усі, вони потребують захисту прав і свобод. Відмінність у тому, що життя ВПО помістилося в одну валізу, і вони починають життя з чистого аркуша. І це не метафора, а факт. Повторю-

ТИМ ЧАСОМ

У Комітеті з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій прийнято рішення про створення робочої групи, яка напрацюватиме законопроект про надання компенсацій за різні види знищеного та пошкодженого війною майна.

— Ви часто спілкуєтесь з переселенцями. Чи є дієвою програма компенсацій «Відновлення», що про неї кажуть на місцях?

— Ця програма дієва, люди вже почали отримувати компенсацію за зруйноване під час бойових дій житло. Але ми у ТСК, як пересе-

ся: є переселенці, яким вдалося влаштуватися на хорошу роботу, купити житло, але їх не більш як п'ять відсотків, мені здається. Переважно вони потребують державної підтримки для старту.

Ольга СРІБНА.

Фото
Вадима САРАХАНА.

Раз на тиждень бували на передовій

російська агресія змінила життя всіх українців. Висунула нові вимоги до безпеки, змусила переглянути пріоритети.

Як війна вплинула на роботу парламенту та чому так багато питань викликає закон про мобілізацію, «Голосу України» розповів народний депутат, член Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Федір Веніславський (на знімку). Подаємо головне з цієї розмови.



Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року для членів Комітету з безпеки, оборони та розвідки не

було несподіванкою. У Верховній Раді того дня відбувалося пригнічення, страх за майбутнє. А з іншого боку — об'єднання, готовність обстоювати нашу незалежність. У перший день війни багато депутатів в управлінні поліції отримали зброю й патрони.

Ми зрозуміли, що росія цілитиме в центри прийняття рішень. Один із них — парламент. На перший план вийшло питання безпеки. Роботу організували так, щоб мінімальна кількість людей знала, де й коли збиратиметься Верховна Рада. По суті, ми перейшли в режим відкритого пленарного засідання, яке може продовжитися в будь-який момент, коли виникне необхідність.

Перші пів року ухвалювали все, пов'язане з обороною та активним функціонуванням війська. Голосували за перерозподіл фінансів, забезпечення економічної стабільності. І на це майже завжди була єдність залу.

Усі члени нашого комітету мають контакти зі Збройними Силами, Держприкордонслужбою, СБУ, розвідвальними спільнотою, Нацгвардією. У перший рік ми з колегами по три-чотири рази на місяць бували на передовій, у найгарячіших точках — Северодонецьку, Лисичанську, Бахмуті, Авдіївці. Мали оперативну інформацію. Це допомагало приймати рішення.

На жаль, за два роки в суспільстві з'явилася втома і відчуття, що ця війна надовго. Очехлюючи повонити лави війська стало значно менше. Тому держава має передбачити інші механізми мобілізації, які дадуть потрібний результат.

Сьогодні дуже багато дискусій точиться навколо законопроектів про мобілізацію. Його завдання — консолідувати зусилля всіх учасників мобілізаційних процесів: удосконалити процедури оповіщення, медогляду, прописати підстави для відстрочки та звільнення. Основним гальмом у цій реформі є надмірна політизація. Деякі політичні сили спекулюють на темі, заграють із виборцями. Коли розглядали перший урядовий законопроект, практично з усіма народними депутатами ми додали спільного бачення: це треба вдосконалити, оте прибрати. Та коли розмова виходила в публічну площину, з'являлися інші акценти.

Асиметричною відповіддю на ту ресурсну війну, яку веде росія, можуть бути сучасні технології. Як голова підкомітету з оборонних інновацій, я знаю багато виробників, які створюють дивовижні речі. Сподіваюся, цього року ми отримаємо низку технологій, які дуже не сподобаються ворогу.

Доба, що визначила наше майбутнє



24 лютого 2022 року безповоротно змінило не лише долі мільйонів українців, радикально змінилося бачення нашого майбутнього. Парадоксально, але в момент, коли абсолютна більшість посольств іноземних держав евакуювалася, росіяни намагалися висадитися у Гостомелі, вривалися до Бучі й Ірпеня, обстрілювали Харків, Київ, Суми, Чернігів, в українців викристалізувалося розуміння того, що наше майбутнє може бути лише в Європейському Союзі.

Це бажання відчула й українська влада. І 28 лютого, коли столиця була в диму від боїв з окупантами, які точилися у передмісті, Президент Володимир Зеленський разом із Головою Верховної Ради Русланом Стефанчуком та Прем'єр-міністром Денисом Шмигалем підписали спільну заяву на членство України в Європейському Союзі (на знімку). А наступного дня, 1 березня, Європейський парламент переважною більшістю голосів затвердив резолюцію, яка рекомендувала державам-членам ЄС працювати над на-

данням Україні статусу кандидата на вступ. Під час неформального саміту ЄС у Версалі в ніч з 10 на 11 березня лідери країн-членів погодилися з тим, що Україна є частиною європейської родини.

Хоча насправді шлях України до Європи почався з незалежності нашої держави. Уже тоді сформувалася когорта політиків, які входили до партій, представлених у парламенті, котрі визначали євроінтеграцію головним зовнішньополітичним курсом. На жаль, у суспільстві певний час не було

консенсусу з цього питання. Тому зовнішню політику доводилося корегувати під потреби сьогодення. Так з'явилася сумнозвісна формула багатовекторності й нейтральності — деякі політики, серед котрих і на той період президенти, вважали, що можна одночасно дружити і з Москвою, і з Брюсселем, і з Вашингтоном.

Нежиттєздатність такої політики стала очевидною ще 2003 року, коли більшість громадян на президентських виборах підтримала Віктора Ющенка, який виступав за поворот до Європи. Більше того, після фальсифікацій виборів суспільство було настільки мотивоване, що вийшло захищати свій голос на вулиці.

Водночас тоді українці зрозуміли, що одного бажання стати частиною ЄС недостатньо.

Уперше в житті я почула сирену

Посол Великої Британії в Україні леді Мелінда Сіммонс, якій випало очолювати дипломатичне представництво цієї країни в 2019—2023 рр., запам'яталася багатьом своєю послідовною позицією, активною підтримкою України та оптимізмом. Тож «Голос України» звернувся до неї з проханням поділитися спогадами про те, де її застали перші дні широкомасштабного вторгнення.

— Коли почалася війна, я була у Львові. Вийшла з Києва всього за кілька днів до цього, останньою з посольства Великої Британії, що переїхало на захід країни. Навіть незважаючи на те, що Велика Британія разом зі Сполученими Штатами попереджали про наближення вторгнення, мене все одно шокувала необхідність збирати речі й покидати місто, яке я знаю майже так само добре, як своє рідне, а також залишати друзів. Після переїзду до Львова я приєдналася до невеликої команди, яку ми створили там, допомагаючи британським громадянам, яким

раніше радили залишити країну. Львів перед вторгненням функціонував нормально — всі ринки і кафе були відкриті.

У ніч вторгнення не могла спати. І так само не могли спати мої колеги. Я сиділа у своїй маленькій спальні, дивлячись у вікно. Було дуже холодно і так темно, що не було видно тіней від будинків на стінах кімнат. Я дивилася у темін, очікуючи чогось, не знаючи того, що має статися. Потім уперше в житті почула сирену повітряної тривоги. Вона завивала, мов привид, і водночас звучала жалібно в нічному



повітрі. Почувши її, я подумала: от і все. Це справді сталося, росія перетнула територію України. Незабаром після цього почула, як два винищувачі пролітають над головою, і через те, що не могла визначити, були вони російськими чи українськими, кинулася на підлогу.

Спочатку я не була налякана. Гадаю, ми всі були більш здивовані, ніж налякані. Але коли росія почала своє повітряне бомбардування, цілячись в українські військові об'єкти на заході країни, а також бомбардування зі сходу і півдня, став підступати страх. Кілька разів я ховалася під раковиною у ванній кімнаті, коли над головою летіли ракети. І це стало моїм способом життя, коли я повернулася до Києва в квітні. Але це був спосіб життя для всіх, хто повернувся в Україну чи не залишив її, і я робила те, що робили всі українці — про-

довжувала працювати. Проквітнула страх і продовжила життя, яке мені потрібно жити зараз. Ці обставини означали, що я тепер була відокремлена від своєї сім'ї, яка лишилася у Великій Британії. Я була розділена з ними під час COVID, і тепер ось знову. Це було важко, і часто без них почувалася дуже самотньо, особливо вночі під час повітряних нальотів. Але мої колеги в посольстві, як і багато моїх українських друзів, заповнили цей пробіл. Ми всі визнали, що ми в цьому разом, і підтримували один одного, за це завжди буду вдячною.

На знімку: 8 травня 2022 року. Мелінда Сіммонс після повернення посольства Великої Британії до Києва відвідала імпровізований меморіальний майданчик на Майдані Незалежності.

Фото зі сторінки Мелінди Сіммонс у соцмережі X.

Візит солідарності

Уже 15 березня до Києва прибули перші високі іноземні гості. Довкола міста ще точилися бої, повітряного сполучення вже не було. До української столиці залізницею приїхали голова польського уряду Матеуш Моравецький, віце-прем'єр Ярослав Качинський, Прем'єр-міністр Чехії Петр Фіала та Прем'єр-міністр Словенії Янез Янша.

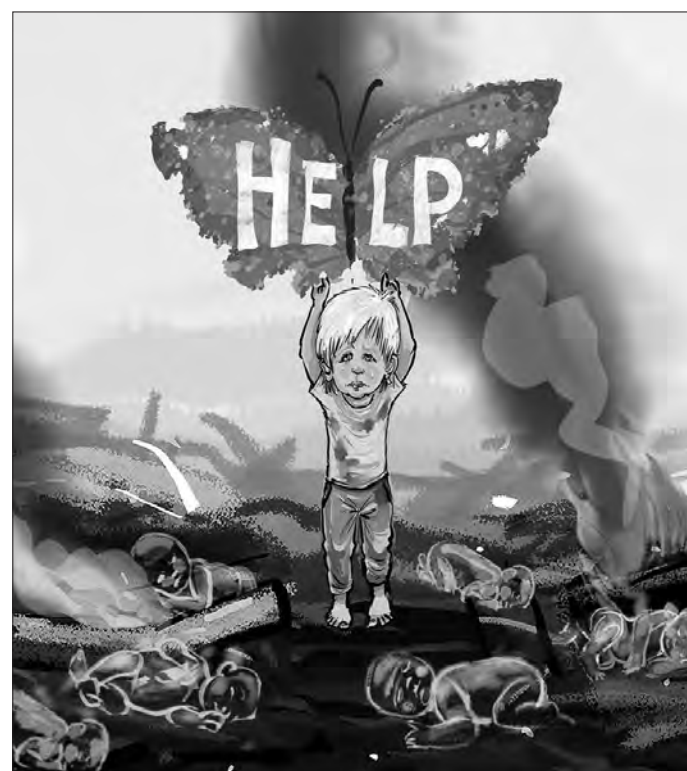
Це був неймовірно важливий візит для всього нашого народу, бо, побачивши трьох прем'єрів та Ярослава Качинського на київському вокзалі, українці відчули, що не одні, що їх не зрадили. Це було фактичне свідчення того, що навколо України виникла і зміцнюється міжнародна коаліція.

Президент України Володимир Зеленський тоді звернувся до гостей з таким словами: «Ваш візит до Києва у цей важкий для України час — потужне свідчення підтримки. Ми це дуже цінуємо».

Після завершення переговорів глава держави виступив із заявою, у якій, зокрема, подякував Польщі, Чехії та Слове-

нії за допомогу: «Я впевнений, що з такими друзями, партнерами ми справді зможемо перемогти. Ми абсолютно довіряємо цим країнам. І тому, коли ми говоримо про гарантії безпеки, про наше майбутнє у ЄС або говоримо про санкційну політику, — на сто відсотків ми знаємо, що все, що ми обговорюємо, воно справді дійде до тієї позитивної цілі для нашої країни, для нашої безпеки і для нашого майбутнього».

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Рамунас ВАЙТКУС (Литва).

Вони не вагалися — давати нам зброю чи ні

13 квітня До України приїхали президенти Польщі — Анджей Дуда, Латвії — Егілс Левітс, Литви — Гітанас Науседа та Естонії — Алар Каріс. Президент Володимир Зеленський назвав цю подію візитом президентів чотирьох держав — друзів України.

«Тих, хто допомагає нам від перших днів. Хто не вагався — чи давати нам зброю. Хто не сумнівався — чи вводити санкції. І хто зараз на рівні Європейського Союзу просуває більш жорсткий санкційний пакет проти російської федерації. Польща, Литва, Латвія, Естонія. Був дуже радий зустрітися з президентами сьогодні. Переговори були плідними», — сказав він на спільній пресконференції.

Під час цього візиту президентам показали Бородянку. Власне, всім наступним гостям, хто приїж-



дав до України і для того, щоб висловити підтримку, а іноді й для того, щоб натякнути на переговори з РФ, пропонували на власні

очі побачити, що таке війна поросійськи: в Києві, Одесі, Дніпрі, Бучі, Бородянці, Ягідному...

Фото Офісу Президента.

Пріоритетом є захист людей

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

По-перше, безумовним пріоритетом є захист наших людей від російського терору. «Ми надзвичайно вдячні кожній державі та кожному лідеру, які надають Україні та нашим людям оборону, макрофінансову та гуманітарну підтримку. Особливо я вдячний за програми довготривалої підтримки — і оборонної, і фінансової», — зазначив Президент.

Друге. Україна запропонує вала Форуму миру, яка здатна відновити повну силу міжнародного права, порушеного росією, і принести справжній та чесний мир. А також повернути додому, в Україну, наших людей: депортованих дітей і дорослих, полонених та українських політичних бранців.

Третє. «Україна запрошує всі поважні держави та компанії до оборонної співпраці. Маємо спільно працювати над тим, щоб росія не вдалося обходити санкції світу. І ще один аспект — це російські активи. Що швидше вони будуть конфісковані, то швидше путін відчужує справжню ціну агресії проти міжнародного права», — наголосив Президент.

Сейм Польщі вшанував пам'ять жертв

Нижня палата парламенту Польщі 22 лютого, до другої річниці повномасштабного нападу росії на Україну, ухвалила постанову про вшанування пам'яті жертв російської агресії. **Про це поінформувала прес-служба Сейму.** У постанові парламентарії звертаються до Міжнародного кримінального суду із закликом притягнути до відповідальності винних у всіх воєнних злочинах, скоєних проти українського народу. «Приєднуючись до болю родин, які втратили близьких під час бойових дій, Сейм Республіки Польща віддає шану всім солдатам, які загинули, захищаючи Україну, і вбитим мирним жителям», — підкреслили депутати. «Усвідомлюючи, що Україна не лише захищає свої кордони, а й стримує російський імперіалізм, Сейм Республіки Польща вітає і дякує українському народу і тій частині міжнародної спільноти, яка підтримує його оборонні зусилля, за їхню мужність і відвагу», — йдеться в постанові.

Колекціонери будуть меценатами

До другої річниці від початку повномасштабної воєнної агресії рф проти України Італія випустила пам'ятну медаль «Два роки опору Україні». **Про це повідомила прес-служба посольства України в Італії.** Медаль випустило Поліграфічний інститут та Державний монетний двір Італії разом з Поштою Італії. Дизайн медалі розробили студенти Школи медальєрного мистецтва в Римі. З кожної придбаної колекціонерами пам'ятної медалі 65 євро буде направлено Дитячому реабілітаційному центру «Незламні діти». Центр працює в шпиталі св. Миколая у Львові і забезпечує фізичне та психологічне лікування травмованих війною дітей.

ЄС офіційно затвердив 13-й пакет санкцій

Учора Рада Євросоюзу ухвалила тринадцятий пакет обмежувальних заходів проти росії і тих, хто несе відповідальність за продовження війни проти України, а також тих, хто суттєво підтримує воєнні зусилля рф. А саме: запроваджено обмежувальні заходи щодо ще 106 фізичних та 88 юридичних осіб, відповідальних за дії, що підтримують або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України.

Брюссель склав цілий перелік реформ, які необхідно було здійснити для реального зближення з Євросоюзом. Утім, з'ясувалося, що реалізувати зміни значно важче, ніж їх обіцяти.

Однак уже 2008 року Євросоюз у межах політики сусідства започатковує Східне партнерство, й Україна стає учасником цього проєкту.

Більше того, в той час починається робота над Угодою про асоціацію, яка мала зблизити Україну та ЄС. Цей документ передбачав створення зони вільної торгівлі, гармонізацію законодавства у багатьох сферах та проведення певних реформ.

На підписання цього документа сторони вийшли аж 2013-го. Спочатку він мав бути підписаний на саміті Східного партнерства у Вільнюсі в листопаді 2013 року. Однак Віктор Янукович в останній момент відмовився укласти цей

документ, і його рішення стало причиною початку Євромайдану, який перетворився на Революцію Гідності. Звичайно, події листопада—лютого 2013—2014 років набули таких масштабів через багато чинників. У громадян накопичилося багато запитань до влади. Але не можна не зауважити того, що першою причиною масового виходу на вулиці стала саме відмова підписувати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом.

Уже 16 вересня 2014 року Верховна Рада та Європарламент синхронно ратифікували цей документ. Утім, швидко з'ясувалося, що для України такого рівня співробітництва замало. Східне партнерство фактично вичерпало себе, особливо зважаючи на те, що країни, які входять до проєкту, розділилися на ті, які прагнуть увійти до ЄС (Україна, Грузія, Молдова), й на ті, які прагнуть просто співпрацювати з Брюс-

селем (Вірменія та Азербайджан). А Білорусь після сфальсифікованих виборів узагалі покинула Східне партнерство й зовнішньополітичним курсом для себе визначила розбудову союзної держави з росією.

У Києві тим часом дедалі частіше говорили про те, що потрібен чіткий шлях до членства в ЄС. На заваді цьому стояв скептицизм багатьох країн, особливо так званої Старої Європи — мова передусім про Нідерланди, Швецію, Францію, Німеччину та Італію. Ці країни болісно пережили попереднє велике розширення ЄС, коли до спільноти вступили більшість країн Центральної Європи. В них з'явилося чимало євроскептиків, які хоча й перебували здебільшого у полоні стереотипів, але паралельно були виборцями. І зневажати їхню позицію влада цих країн не могла.

Усе змінила війна, яку росія розпочала проти України. Аб-

солютна більшість громадян ЄС виявила солідарність з нашим народом, і зрештою стало зрозумілим, що Україна — це на нинішній момент єдина держава на континенті, яка воює за демократію та європейське майбутнє.

17 червня 2022 року Єврокомісія ухвалила рекомендацію Європейській Раді надати Україні та Молдові статус, який вивів ці дві країни зі статусу сусідів на дорогу повноправного членства. 23 червня отримання статусу кандидатів на вступ до Європейського Союзу для України та Молдови підтримала Європейська Рада. А через півтора року — 15 грудня 2023-го — Європада вирішила розпочати переговори про вступ України до Європейського Союзу.

Проте попереду в нашій державі знову-таки складний шлях реформ, аби цього разу стати повноправним членом Європейської родини.

Несподівана прогулянка британського прем'єра центром столиці

Перший під час широкомасштабної війни візит до Києва Прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона 9 квітня 2022 року вразив багатьох українців.

Хоча російські війська на той момент уже відійшли від столиці, але назвати Київ безпечним містом було неможливо. Тому приїзд Прем'єр-міністра Великої Британії, який зазвичай відбувається за умов дотримання високих стандартів безпеки, виявився справді надзвичайним. Це був дуже сильний жест солідарності.

Ще більше людей вразили кадри з легендарної прогулянки центром Бориса Джонсона та Президента Володимира Зеленського.

Пізніше в одному з інтерв'ю керівник Офісу Президента Андрій Єрмак згадував, що після переговорів на Банковій Володимир Зеленський звернувся до свого охоронця Максима Донця, мовляв, британський прем'єр хоче прогулятися. За словами Єрмака, Донець на це відповів: «Як хоче, то нехай гуляє».



танський прем'єр хоче прогулятися. За словами Єрмака, Донець на це відповів: «Як хоче, то нехай гуляє».

Та врешті на тій прогулянці Бориса Джонсона супроводжував Володимир Зеленський, а всі, хто за цим стежив, затаму-

вали подих — аби чогось не сталося! Адже російська орда на той момент щойно залишила київські передмістя.

Саме під час тієї прогулянки до Володимира Зеленського і Бориса Джонсона підходили вражені кияни — побачити серед перехожих Президента та Прем'єр-міністра Великої Британії у той час було дуже неочікувано. Тоді ж біля одного з виходів станції метро «Хрещатик» дівчина подарувала Борису Джонсону та Володимирі Зеленському керамічних півників — відомі нам символи незламності з Бородянки.

Окрім символічного, в цього візиту був і практичний вимір. «Ми створюємо новий пакет фінансової та військової допомоги», — оголосив тоді Борис Джонсон. Це був один з перших пакетів такої підтримки від західних союзників.

Фото з сайту president.gov.ua

У Бучі сталося нечуване

«Тут сталося нечуване. Ми побачили жорстоке обличчя армії путіна. Як його війська холоднокровно та безрозсудно поводитися тут під час окупації. Ми побачили, як розбивається людяність. Увесь світ у жалобі разом з бучанами», — ці слова належать Президентці Європейської комісії Урсулі фон дер Ляєн, яка 8 квітня 2022 року спільно з високим представником Європейського Союзу з питань зовнішньої та безпекової політики Жозепом Боррелем і Прем'єр-міністром Словаччини Едуардом Гегером відвідала Бучу (на знімку).

Це був особливий візит для України, оскільки Урсула фон дер Ляєн привезла до Києва опитувальник для набуття статусу кандидата нашої країни в ЄС. Але так само він став особливим і для світової спільноти. Після визволення Київщини світ побачив справжнє обличчя «російського солдата» і був вражений.

Наступного дня у Варшаві під час благо-

дійного заходу Stand Up For Ukraine Урсула фон дер Ляєн сказала: «Я була вчора в Києві, відвідала Бучу. Немає слів, щоб описати жах, який я бачила у Бучі. Це потворне обличчя путінської армії, що розв'язала терор проти людей. І я маю настільки велике захоплення нашими мужніми українськими друзями, які борються проти цього. Вони воюють у нашій



війні. Це наша боротьба, яку вони ведуть раз за разом. Тому що Україна воює не лише за свій суверенітет та ціліс-

ність. Вони також воюють, щоб дати відповідь на питання, чи буде демократія сильнішою, або ж домінуватиме ав-

тократія, чи право сили зможе домінувати над верховенством права».

Фото з телеграм-каналу Дениса Шмигала.

путіну повідомили, що воєнні злочини обов'язково розслідуватимуться

9 квітня Україну відвідав ще один високопоставлений гість — Канцлер Австрії Карл Негаммер.

Його візит вирізнявся поміж інших, оскільки після Києва лідер нейтральної Австрії вирушив до рф. Сам Карл Негаммер назвав поїздку до росії «не дружнім візитом». «Я щойно приїхав з України, де на власні очі

побачив незмірні страждання, завдані російською загарбницькою війною», — казав він.

Візит до рф Канцлер Австрії поясним власними переконаннями, що «потрібно шукати прями переговори з росією, незважаючи на всі відмінності».

Розмова в резиденції путіна в новосибірську тривала 75 хвилин. Після цього

заяв для преси не було. Пізніше Карл Негаммер повідомив ЗМІ, що зустріч з російським диктатором була жорсткою, і він заявив путіну, що світу відомо про воєнні злочини росіян в Україні, і їх обов'язково розслідуватимуть. Також він наголосив, що санкції проти рф тільки посилюватимуться.

Місто, яке дорого

Охтирка — єдине місто на Сумщині й одне з небагатьох в Україні, удостоєне за подвиг своїх захисників видатного звання «Місто-герой України». Тут надовго затримали окупантів, надавши сусідам можливість підготуватися до відсічі. Сотні жителів Охтирки загинули або дістали важкі поранення, а саме місто зазнало найбільших в області руйнувань. Таку високу ціну воно заплатило за свободу — Охтирка жодного дня не була у ворожій окупації. Як усе відбувалося, розповідає міський голова Охтирки Павло Кузьменко. За його словами, найстрашнішими для громади в лютому—березні 2022 року були чотири дні.

Початок вторгнення запам'ятався похвилинно

«24 лютого 2022 року ми прокинулися через те, що почули вибухи, — пригадує Павло Кузьменко. — Вже о 5-й ранку я прийняв душ, аби бути в тонусі — мав відчуття, що наступна така можливість з'явиться нескоро. Якийсь час чекав, чи подзвонить хтось із Сум або зі столиці, аби деталізувати, що відбувається насправді та що я, як міський голова, маю в такій ситуації робити. Але телефон мовчав. Одним із перших обізався колега — депутат міськради. Він сказав, що йде ворог і це надовго: нас усіх уб'ють, тому треба негайно тікати. Я відповів, що вижджати нікуди не збираюсь і як міський голова діяти спонтанно не маю права. Тоді він запропонував евакуювати з Охтирки доньку та дружину. Але дружина навідріз відмовилась — сказала, що залишиться зі мною. Таке само рішення прийняла і наша 17-річна донька. Ми не вийшли з міста, але у своєму будинку вирішили не проживати».

О 6-й ранку Павло Кузьменко був у міськраді й уже там чекав телефонного дзвінка від когось із владної вертикалі. Та всю можливість на той час інформацію довелося отримувати із соціальних мереж і від деяких колег. О 7-й ранку прийшли перші депутати міськради, запропонували збирати людей та починати рити окопи. О 7:30 відбулося засідання міської комісії з надзвичайних ситуацій. Прийшли начальник поліції, керівник ДСНС і командир міського військового гарнізону. У начальника гарнізону полковника Дениса Дикого, за словами Павла Кузьменка, також ніякої детальної інформації щодо ситуації не було. Він тільки повідомив, що має завдання обороняти Охтирку — не район, не регіон, а лише місто.

«Було незрозуміло, як вчинити щодо дітей: перебувати їм удома чи йти до школи, — веде далі міський голова. — Прийняв рішення на користь школи, адже там діти під наглядом, а вдома могли з ними залишатися далеко не всі батьки. Була вже 8-ма ранку — ніхто із вищої влади не озивався. Нарешті о 9-й годині надійшло розпорядження обласної державної адміністрації: там було сказано, що навчання у школах Сумщини скасовується. Приблизно о цій же порі я зателефонував колезі — голові сусідньої Великописарівської громади Людмилі Бірюковіч. «Ми вже в глибокій окупації, — повідомила вона приголомшливу новину. — Бачимо сотні танків, «Градів» та іншої техніки: все йде через нас».

ДО РЕЧІ

24 березня 2022 року Павло Кузьменко був удостоєний ордена «За мужність» III ступеня, але одержав нагороду лише 28 червня 2023 року.



Охтирка жодного дня не залишалась без Державного прапора України на будівлі міськради. Коли загарбники зруйнували її вщент, прапор закріпили на руїнах.

Павло Кузьменко приїхав у місцеву радіокомпанію та виступив зі зверненням до земляків. Закликав бути пильними і не наражати себе на небезпеку, бо почалася війна і ситуація дуже складна. Записав також кілька звернень у фейсбуці. До 11-ї ранку було прийнято внутрішнє рішення по міськраді: всі жінки йдуть додому, на роботі залишаються тільки чоловіки.

«Вже вкотре я намагався дозвонитися до голови обласної державної адміністрації Дмитра Живицького, — розповідає далі Павло Кузьменко. — Та його телефон не відповідав. Приблизно о 12-й нарешті пробився до заступниці керівника ОДА Олени Бойко. «Запитуйте про все у голови», — відповіла вона.

На оборонних рубежах

24 лютого о 12:30 вони побачили на міських відеокерах, що ворог увійшов до Охтирки. У місті на той час залишалася «своя» військова частина, яка постійно дислокується тут уже багато років, та не більше десятика поліцейських на чолі з начальником поліції пол-

ковником Олександром Кладком. «Як я опісля дізнався, йому також пропонували вийти, — каже Павло Кузьменко. — Але він сказав, що народився в Охтирці й тут залишиться. Я дуже поважаю цю людину — він справжній герой».

Бойові дії почалися на вулиці Полтавській, де просто на клумбах розмістилася ворожа техніка. Потім почулися звуки пострілів в інших районах міста. Приблизно через півгодини надійшла інформація з лікарні — туди привезли поранених російських вояків. «У мене лікарі запитували, що з ними робити, — розповідає Павло Кузьменко. — Вирішив проконсультуватися із начальником СБУ. «Ти за фахом лікар — сам розберешся», — отримав відповідь. Тому вирішували самі. Ворогів підлікували — ніхто над ними не знущався, зброю відібрали. Коли почали з'являтися трупи рашистів, спочатку звозили їх до моргу лікарні, а потім через брак місця стали хоронити. Я тоді не знав, що напередодні — уночі 23 лютого — до Охтирки прибув підрозділ 93-ї бригади «Холодний Яр». Бійці цієї військової частини й дали ворогові гідну відсіч. Холодоярівці приїхали рейковим

транспорт, але начальник залізниці відмовився розвантажувати в темряві їхню техніку. Вирішили перенести цю роботу на ранок наступного дня. А вранці почалася війна, тому бійці розвернули частину артилерійських систем, які не встигли вивантажити, у бік ворога просто на залізничних платформах».

Збройні Сили до нашестя готувалися

Із розповіді Павла Кузьменка можна зробити висновки, що командування ЗСУ чекало на вторгнення ворога і до нього готувалося. Інакше навіщо було відправляти до Охтирки, де постійно дислокувалась військова частина, ще й 93-тю бригаду? За кілька днів до повномасштабного вторгнення в Охтирку прибула велика група військових медиків — 50 чоловік. «Вони попросили допомоги розташуватися, — розповідає міський голова. — Ми виділили приміщення, забезпечили опалення і водопостачання, і вони почали там обживатися. На той час і я, і більшість моїх колег та жителів міста до інформації про можливий напад росіян



Артфлешмоб «Війна в Україні»

Сергій СИЧЕНКО (Ізраїль).

Розгубленості

Світанок 24 лютого вірвався в Одесу вибухами снарядів і ракет. Вони прогрімали в районі міжнародного аеропорту, на військових складах, на позиціях радіолокаційних станцій.

Сьогодні, два роки потому, про 24 лютого 2022-го одесити згадують по-різному. Студент медичного університету Андрій Колесніченко, медсестра Юлія Андрусишена, дизайнер Марк Гольдберг кажуть, що хвилювалися за рідних, за їхні долі. Паніки не було.

Що почалася підла війни росії проти України, стало відомо після того, як у селі Липецьке, під Одесою, ракетно-бомбовий удар по розташуванню РЛС забрав життя 22 військовослужбовців.

З'явилися чутки, що готується висадка морського десанту в районі села Коблеве. В напрямку пункту пропуску через молдовсько-український державний кордон «Паланка» рушили тисячні автомобільні

колони: люди намагалися знайти притулок у сусідній країні.

Перші бомбардування ворожою авіацією вселили почуття тривоги — вони били по важливих ділянках області. Міст у селі Затока обстрілювався вісім разів! Володимир Самодов живе за 200 метрів від цього залізничного мосту (сьогодні його називають «Одеською Чорнобаївкою»). Він розповідає, що від вибухів усе дрижало, в будинку не залишилося жодного цілого скла, вили собаки від страху. Мешканці не покидали рідні домівки, спостерігаючи за польотом ракет. Сьогодні тут тиша. Але тиша обманлива — нальотів ворога люди очікують щохвилини.

2 березня 2022 року приблизно о 12:00 за місцевим часом російські війська обстріляли село Дачне, на північний захід від Одеси, внаслідок чого було пошкоджено газопровід, згоріло дев'ять будинків і гараж.

3 березня біля Одеського порту після вибуху затонуло вантажне судно Helt, що належало естонській компанії Vista Shipping Agency. Екіпажу вдалося врятуватися. За даними Державної прикордонної служби України, судно обстріляла російська армія.

3 березня українські війська протиповітряної оборони заявили, що збили три російські військові літаки над Білгородом-Дністровським, а потім ще один — 5 березня — уже над самою Одесою, крім того, цього самого дня було збито один ворожий вертоліт.

заплатило за свободу

ставилися скептично. Командир медсанчастини капітан Анатолій Чуйкін також якось висловився, що, на його думку, повномасштабної війни не буде. Він вважав, що командування відправило їх до Охтирки на ротацію».

Але вже тоді можна було здогадатися, що річ не в ротації. Значному числу бійців бригади «Холодний Яр» командири дозволили оформити відпустки, але за кілька днів до вторгнення весь особовий склад із відпусток відкликали.

24 лютого в Охтирці було оголошено комендантську годину з 17-ї вечора до 7-ї ранку та прийнято рішення про запровадження «сухого закону». «Хоч ми й розуміли, що від залякування перейти до чогось іншого не зможемо, за продаж алкоголю пообіцяли найсуворіше покарання — аж до розстрілу включно, — розповідає далі міський голова. — Пересуватися нічними вулицями дозволили лише військовим та бійцям тероборони».

Павло Кузьменко каже: Охтирка була єдиним містом у зоні бойового зіткнення, в якому залишилися на місці його очільник, усі заступники голови, керуючий справа-

ми, секретар міськради та половина депутатів. Вони організували нічне патрулювання населеним пунктом та впровадили інші безпекові заходи.

«Вони прийшли нас убивати»

25 лютого стало одним із найтрагічніших для Охтирки днів. Окупанти обстріляли з «Ураганів» дошкільний заклад «Сонечко». Загинули четверо людей, серед них 7-річна Аліса та її дідусь. Потім під обстріл потрапив житловий масив «Дачний». Павлу Кузьменку довелося на якийсь час повернутись до попереднього лікарського фаху. У міській лікарні він прооперував трьох важких пацієнтів. Двоє з них вижили, але третього врятувати не вдалося. «Це був справжній герой — брат попереднього міського голови Охтирки, — розповідає Павло Кузьменко. — Він одним із перших став на захист міста 24 лютого, а 25 лютого потрапив під обстріл «Ураганів». У нього були розриви нирки, кишківника, легень. Я також прооперував йому голмілку і стегно, але поранений, на жаль, не вижив. Коли оперували останнього пацієнта, почався

артобстріл. Продовжували за цих умов. На щастя, в лікарню нічого не прилетіло. Колегам було запропоновано спуститися в підвал. Залишилися анестезіолог — мій рідний брат Сергій — та одна з медсестер. Їм довелося іще працювати не менше години».

25 лютого, каже Павло Кузьменко, жителі Охтирки зрозуміли: росіяни прийшли, аби їх убити. «Якщо від рук ворога гинуть не військовослужбовці, а цивільні жителі, це називається не спеціальною військовою операцією, а війною», — вважає він.

Загарбники зробили ставку на холод

Того ж дня рашисти вперше обстріляли міську ТЕЦ — спочатку з «Ураганів». Теплопостачальне підприємство встояло. 28 лютого, розповідає Павло Кузьменко, вдарили «Калібром», але ракета до ТЕЦ не долетіла — поцілила у захисний бруствер та, як сирникові коробки, розкидала залізобетонні блоки. 3 березня на ТЕЦ скинули авіаційні бомби. Підприємство було зруйновано вщент, п'ятеро

його працівників загинули. Це був четвертий із найстрашніших для Охтирки днів. 20 тисяч містян, які користувалися централізованим опаленням, залишилися без тепла. Це 8 тисяч домогосподарств плюс школи, дитсадки та інші об'єкти бюджетної сфери. Пізніше 375 домогосподарств перевели на індивідуальне опалення. Міськрада виділила людям фінансову підтримку — по 10000 грн кожному. Допоміг з облаштуванням опалення також Червоний Хрест.

Немає сумнівів: загарбники цілеспрямовано били по ТЕЦ, аби задурило місто в холод. Вдалося це їм із третьої спроби. «Це була помста жителям Охтирки за те, що не пропустили ворога до міста, — вважає Павло Кузьменко. — Вони діяли скрізь однаково. На села взагалі не звертали уваги, а коли підходили до великого населеного пункту, виставляли на в'їзді блокпости та відправляли далі розвідгрупи. Коли група проходила, виставляла блокпост іще й на в'їзді, а своїм повідомляла: може-те заходити, місто вільне».

В Охтирці авангард ворога було одразу ж знищено.

Найбільших втрат Охтирка зазнала 26 лютого

26 лютого на Охтирку вперше в Україні були скинуті термобаричні бомби. Цього третього із найбільш трагічних для міста днів загинули 70 осіб, а майже 350 дістали поранення. Серед пораних були іноземні журналісти. Основний тягар із захисту міста, за словами Павла Кузьменка, у наступні дні ліг на хоробріх бійців із 93-ї бригади «Холодний Яр» та мужніх добровольців. «Свої» військовослужбовці, запевняє міський голова, з Охтирки відійшли.

Після закінчення війни не обійдеться без розбору полботів. Павло Кузьменко стверджує: чимало людей, котрим належало захищати місто, виконуючи свої фахові та посадові обов'язки, покинули земліх напризволяще. Повернулися вже тоді, коли стало зрозуміло: Охтирка та Суми встояли, найважче залишилось позаду. Деякі з посадовців опісля отримали високі державні нагороди — міський голова вважає, що незаслужено. Він називає на диктофон імена, прізвища та посади і наголошує: готовий оприлюднити їх разом із беззаперечними фактами у будь-якому суді.

ДУМКИ З ПЕРЕДОВОЇ

Ціна зброї

Він лежав у сирій землі на глибині метра півтора. Груди давила пластина комбінованої броні. Нагорі лунали вибухи. Разом із ним було, як у похованнях давніх культур, багато добра. Лише один протитанковий ракетний комплекс коштував дорого, дуже дорого... А ще ракети...



Десять квартир у Полтаві на Леваді, ну чи чотири-п'ять у Києві, подумав він, де у новобудовах на Осокорках, чи дві-три на Печерську, а якщо Печерські Липки, то одна...

За цю війну він звик відволікати свої мізки від реальності. Коли годинами думаєш про речі, які в звичайних умовах навіть не згадаєш. Закінчивши з віртуальним придбанням квартир у київських новобудовах, він почав такий же ремонт: першим про себе заявив дизайнерський проект, він гучно розірвався разом з проводкою і трубами сантехніки. Ось пролетіла над ним суха стяжка, на 60 квадратів, майже одразу пролунали чотири вибухи «Василька» — то тепла підлога, перелетіли за метрів 150 у поле. Так ремонтувався потихеньку, переводячи вартість боєприпасів, що перелітали через позиції, у будматеріали та роботи...

Хвилини за 20 почувся гул техніки — це до них!

— Ворожа Б-ха з десантом рухається з Андріївки!

З рації пролунало: «Олімп, до бою!».

Вибух! Ми перезирнулися. Б-ха задиміла, десант розкидало по забур'яненому полю. «Гарна робота, Олімп!» (Це по рації). «Це не ми, це їхня власна міна!»

Б-ху не рахуватиму. Гра в ремонті швидко закінчиться, бо за надто дорогою цією БТР... По рації лунає серія жартів, і біжимо швидко під землю, бо вже свистять над головою шпалери в комплекти з венеційською штукатуркою... В наступні три хвилини швидко розпочато і закінчено ремонті одразу в двох квартирах — ціла касета «Градів!» Одразу сорок тисяч американських гривень! Сорок ракет, серіями по 4-6, відпрацювали по нашій багатосраждальній зеленці. Сидимо по кутках бліндажа. Не цього разу! Прицільно б'ють, падає за кілька метрів, видно, коптер змалював чи «орлан». Встановлюються якісні вікна — міняється шмурдяк від забудовника, це просвістило по ворогах від нашого «Цезаря», «Град» знищений або тікає — знаємо це напевно. І знову дріб'язок — плінтуси і декоративні накладки на вхідні двері розривають останнє більш-менш ціле дерево в нашій посадці. Довго воно й трималося, листя втратило, гілки обламани, але верхочок був цілий! Все, немає його! Стоїть зломлений стовбур, ніби паля — клятві плінтуси... Чуємо ворожі гвинтокрили — тулимося до стін, втискуємося в них, вдаємо, що ми вже частина ґрунту, — некеровані ракети гучно струсували землю! Пронесло! Не в наш квадрат! Ремонті закінчено! Квартири умебльовано!

Хтось скаже: він егоїст — собі квартири ремонтує, а про інших не думає! Та ні — віртуальні дитячі майданчики в кожне село під Полтавою було встановлено ще в травні, а спортивні, за один безрезневий день, коли наші пезеркашники збили ворожу сушку. А квітень? Квітень обійшовся без конвертації, мізки цілодобово працювали над виживанням тіла.

Андрій ОЛЕФІРЕНКО, «Чилієць», командир взводу однієї зі штурмових бригад ЗСУ, депутат Полтавської районної ради (взято з фейсбук-сторінки автора).



Охтирську ТЕЦ ворог знищив із третьої спроби.

й страху не було

23 березня було завдано ракетного удару по військовому об'єкту й житловому комплексу «Тірас», що на вулиці Корольова, в результаті чого загинули вісім мирних жителів (серед них — тримісячна дівчинка, її мама й бабуся) і ще від 18 до 20 осіб дістали поранення. Вони були першими жертвами серед мирних жителів Одеси з моменту повномасштабного вторгнення росії.

Офіційні особи міністерства оборони РФ підтвердили напад, однак заявили, що об'єктом атаки був логістичний термінал на військовому аеродромі, де розміщалися американська і європейська зброя, передана Україні.

Одесит Юрій Глодан, сім'я якого загинула під час удару, потім пішов служити до ЗСУ. Спочат-

ку воював у бригаді «Азов», пізніше перейшов до 3-ї бригади. В листопаді 2023-го було повідомлено про його загибель.

Такі були перші результати спроб окупантів знищити Місто-герой Одесу. Сьогодні йдеться про кілька сотень бомбових і ракетних атак на місто. У їх зоні опинилися об'єкти, офіційно внесені до списку культурної спадщини ЮНЕСКО. Били по кафедральному Спасо-Преображенському собору, по Художньому музею, по готелях, пам'ятках, театрах, школах і дитячих садках, лікарнях, об'єктах критичної інфраструктури.

Особливу лють в окупантів викликали порти Великої Одеси — Чорноморський, Одеський і Південний. Через них

здійснювалося транспортування зерна, в тому числі для нужденних країн Африки та Близького Сходу. Портовики

працювали цілодобово в ті дні. Докери й механізатори відвантажували зерно до цих країн у «вікна» між ворожими атаками.

Місто поступово згуртувалося в єдину родину, де всі допомагали один одному. Запрацювали нові ук-

риття, школи й дитячі садки. Одеса дала притулок тимчасово переміщеним особам з Херсона і Миколаєва.

Одеса тримає оборону й ніколи не похитнеться перед окупантами.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

Фото надано автором.



**САУ «Краб»
26-ї артилерійської
бригади.
Командувач
Сухопутних військ
ЗСУ Олександр
Сирський
у День РВіА
та інженерних
військ України
вручив нагороди,
цінні подарунки
та відзнаки
артилеристам
і представникам
інженерно-саперних
підрозділів,
котрі ведуть
бойові дії
на Бахмутському
напрямку.
4 листопада
2023 року.**



Фото зі сторінки
26-ї артилерійської бригади
імені генерал-хорунжого
Романа Дашкевича
у Фейсбуці.



**Французький легкий колісний танк AMX 10-RC
у морській піхоті.**

Фото 37-ї окремої бригади морської піхоти.



**Львівські десантники вже давно вправно працюють з БПЛА українського
виробництва «Лелека». А стійкість до погодніх умов та можливість
використання у будь-який час доби дає «Лелеці» змогу
бути ефективним розвідником 80-ї Галицької бригади.**

Фото зі сторінки 80-ї окремої десантно-штурмової бригади ДШВ ЗСУ у Фейсбуці.



**З квітня 2023 року зброя проти балістики ЗРК «Петріот» —
на бойовому чергуванні в Україні.**

Скріншот відео з сайту dailylviv.com.



«Гепард» з п'ятьма відмітками про збиті «шахеда».

Фото Олександра ГІМАНОВА.



**Робота 155-міліметрової САУ 2С22 «Богдана» 1-ї ОбрСпП.
28 липня 2023 року.**

Фото зі сторінки 1-ї окремої бригади спеціального призначення ім. Івана Богуна у Фейсбуці.



**Безпілотний комплекс «Лелека-100»
для 47-ї окремої механізованої бригади «Магура»
від фонду «Повернись живим».**

Фото з сайту shotam.info.



**USV-дрон MAGURA V5, якими 24 травня 2023 року
був серйозно пошкоджений російський розвідувальний корабель «Іван Хурс»,
1 серпня 2023-го підбито корабель «Сергей Котов» за 340 км від Севастополя,
1 лютого 2024 року знищено ракетний катер «Івановец»,
14 лютого 2024-го було потоплено
великий десантний корабель «Цезарь Куников» поблизу Алупки.**

Скріншот відео CNN.



**«Леопард» 2А6 у лісах Кременної.
Грудень 2023 року.**

Фото Лібкос.

**66-та ОМБр
на БТР М113
у засніжених лісах
Донбасу.**

Фото 66-ї
окремої механізованої
бригади
імені князя
Мстислава Хороброго.



Фото: 66 омбр ім. М. Хороброго, 2023

Українці дивували світ і Пана Бога

Ці нотатки писалися під звуки авіанальотів і вибухів. Позбавлений доступу до телебачення, а часто й мобільного зв'язку та Інтернету, усе, що я міг, — фіксувати уривчасті моменти свого і загальноукраїнського життя, без надії на оприлюднення друком. Якщо відверто, то в перші дні у мене не було навіть радіо, доки не знайшов якогось записеного приймача та не під'єднався до раніше непотрібної антени. Електрики також часто не було. Не завжди мені вдавалося розмістити щось на своїй сторінці у Фейсбуці. Точно не кожного дня. Та було зворушливо, коли після мого вимушеного мовчання пробивалися телефонні дзвінки. «Що з тобою?» «Чому мовчиш?» У цьому читалося: «Ти живий»? І це дорогого вартувало...

У перший день війни я стояв на узбіччі траси Гончарівське — Чернігів і вітав наші танки, бронетранспортери й вантажні машини, що невпинно рухалися на війну. Майже на кожному транспорті був наш прапор і практично з кожного мені відповідали. Я намагався повітати кожного, бо розумів: хлопці їдуть на війну. Не кожен з них повернеться живим. І думав, що жодне покоління українців не прожило свого життя без війни. Що війна України-Русі з московією — росією триває не перше століття і, дай Боже, щоб це покоління поставило переможну крапку в тисячолітній війні.

Першого дня війни я вмістив на своїй сторінці у Фейсбуці фото неба — воно було тривожним... Із цього почалися Хроніки Широкої війни.

Символічно, що в день відкритого введення росією своїх військ на Донбас помер дончанин, Герой України Іван Дзюба. А я прокинувся 24 лютого о 5-й ранку від вибухів з боку Києва (був не в Чернігові на той час). У щоденнику записав: «Почалася широка війна (ще з маленької букви писав тоді). росія — на початку свого реального розпаду! Боже, бережи Україну!»

Ці записи стали згодом книжкою «Сто днів Широкої війни». Чому Широкої? Кожну війну треба ж якось назвати. російсько-українська почалася 2014 року, а як назвати цю, що грюнула 24 лютого 2022 року? Я її назвав її Широкою, бо такою вона є і по ширині фронту, і по охопленню нею людності — і не тільки української... Отже, вашій увазі мої тодішні щоденникові записи.

Початок Широкої війни

Для Чернігівщини війна почалася з Дніпровського (історична назва — Навози) — росіяни скинули з безпілотної вибухівку на прикордонний пост. Далі — удари по Гончарівському, обстріляне село Карповичі на Семенівщині, наступ колон через Сеньківку. У чернігівському мікрорайоні Масани вночі був бій. Прорвалася банда орків. Диверсанти знищені. Спалено недобуд на кругу. Валяються трупи російських окупантів. У Бахмачі та Корюківці цивільні українці намагалися без зброї зупинити російські танки, вимагаючи, щоб вони верталися назад.

Оперативне командування «Північ» повідомило: «Поблизу Седнева Збройні Сили України завдали вогневого ураження по району зосередження артилерійських підрозділів російсько-окупаційних військ. У результаті роботи військова техніка та озброєння пошкоджені, виведені з ладу. Особовий склад вбитий, поранений та повністю деморалізований. Подальші завдання свого керівництва виконувати відмовляються. Точна кількість втрат уточнюється. Поблизу Макошиного — ракетний удар по району зосередження противника, де перебувало приблизно 500 одиниць техніки та озброєння росіян. За результатами удару ворог зазнав великих втрат у техніці та живій силі».

У кількох селах Чернігівщини вночі селяни познімали з російської техніки шини та деякі залізяки.

Під Черніговом чеченці перестрілялися з росіянами — через щось посварилися. Скільки вбили росіян — не знаю, але відомо, що росіяни у відповідь помстилися, вбивши чотирьох чеченців-кадірівців. Усе по Євангелію: «Гад пожеже гада».

Із російського літака був удар по Гончарівському. Всі діти з військового селища евакуйовані до удару.

Увечері Чернігів знову обстріляли. Багато містян провели ніч у підвалах та сховищах. Мабуть, там вони вчилися любити великий російський народ і його культуру... Найстрашніше було в обід. Великі руїни...

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Лівіу СТАНІЛА (Румунія).

вання в районі «Еліцентру». Приватний сектор без світла й газу. Обласна лікарня без опалення. російські окупанти позбавили Макошине газу. Декому танками розкурчили ворота.

Натомість у кількох селах день і ніч тримають увімкненими мотори, щоб спалити солярку і не йти на Чернігів, бо «там убивають». Крадуть курей у місцевих жителів. В одному селі біля Седнева — і це єдиний випадок — просять їжу і горілку за гроші. Але це не росіяни, це — буряти.

Із кількох напрямків йде орда на Чернігів. Тримаймося!



Третій ранок

Сонце зійшло, синички цвірінкають... Кажуть — прилетіли черногузи... Україна вистояла.

Третій день війни і «найсильніша армія» не може зламати опір України. Бої в Чернігові на Яцево і Рокосовського. Лупили «Градами» по Півцях. Учора вцілили у психлікарню в Халявині, водонапірну вежу на Белова. По Олександрівці били. Шойно наче висадили десант на Космонавтів і Доценка. За два дні війни знищено понад дві тисячі орків.



Вулиця Чернігова у перші дні російської облоги.

Четвертий ранок

Приїхав збуджений сусід Миша. Вчитав (народ читає під час війни!) у книжці про Левка Лук'яненка пророцтво черниці про Україну. Переможе! У магазині є хліб, але вже нема олії.

П'ятий ранок

Уночі та вранці дупили ракетами в районі Центрального ринку — це для голодних орків важливий стратегічний об'єкт. Поцілили в житлові будинки — горять квартири, є поранені, про вбитих наразі невідомо.

В історичному центрі Чернігова підлоги в квартирах трясалися в ознобі від руззкого міра, холодильники танцювали краков'яка (але не «Бариню!»), годинники та дзеркала в організмі любові до москви билися об стіни та одне об одного.

П'ятий ранок незламної України. Нескореного Чернігова, на околицях якого горять танки могутньої армії. Вона могла дійти до Відня, Парижа і Мадрида, але на дорозі стало чернігівське Яцево, що вперто не дає пройти... По дорозі біля Городні та Семенівки стоять вказівники, де написано мовою орків: «В последний путь, Россия!» І селяни п'ють за росію, не цокаючись, після того як у Корюківці вигнали її танки. А в Семенівській громаді завалили дороги деревами. Останнє — давня сіверська тактика боротьби, ще від часів отого Солов'я-Розбійника, що сидів чи то в Гніздищі, чи то в Мороську...

Ніколи не думав, що буде таким приемним звук ударів сусіда по металевій мисці, з якої він витрушує їжу для свого хазяйства.

...І був п'ятий день українського опору, і був ранок, і зійшло сонце. І побачив Бог, що Україна — то добре.

Шостий ранок

На Чернігівському напрямку сьогодні вибули з гри чотири КаМАЗи окупанта із боекомплектами.

росіяни системою «Смерч» обстріляли село Київка під Черніговом. Там жодного військового об'єкта. Удар по мирних жителях. Серед загиблих — три поліцейські. Їх прізвища Музирьов, Лук'яненко і Настич.

Біля села Хороше Озеро ударом нашого «Урагану» зупинено рух окупантів. Уночі був прорив рашистів біля села Якубівка, що по трасі на Гончарівське і Київ. Ворога зупинено. Мости через річки Вереп та Жеведюха підірвані нашими задля унеможливлення прориву орків на столицю. Чернігів захищає Київ.

Сьомий ранок

Тиша така, що тільки чути сусідських гусей — цих нащадків римських рятувальників. Та шелест дрібного снігу по торішньому листу... як скрадливі кроки Сил спеціальних операцій. Учора пізно ввечері щось сильно гахнуло — чи не на переправі, яку рашисти навели біля Шестовиці?

У Гончарівському взяли попа московського патріархату — підозрюють, що він був навідником ударів по військовому містечку. Недарма ж він був замполітом радянської армії. Один замполіт знищив газету «Сіверщина». А другий цілком міг наводити росіян на іншу ціль. московський патріархат тріщить в Україні. Митрополит Сумський Євлогій офіційно благословив у храмах єпархії не поминати патріарха їхнього кірла гундяєва. Напівкрок, але у правильному напрямку.

Є дані про допомогу рашистам від борзнянського і носівського попів московського патріархату — після видворення загар-

бників розберемося, якщо не повтікають у мурдор...

Сіверяни продовжують блокувати всі дороги, навіть лісові. Ми тут, на краю України, знаємо — ніколи москалі не були нам братами. Бо це у нас Батурин і Крути. Бо це в Чернігові перший в українському місті пам'ятник гетьману Мазепі. Бо це в Чернігові перший в українському місті Народний рух.

...І був ранок сьомого дня Широкої війни, і українці продовжували дивувати світ і Пана Бога. І побачив Бог, що українці — то Його діти, і посміхнувся, і витрусив із савафської бороди сніжку, щоб поблагословити їх...

У ніч з 28 лютого на 1 березня російські війська доблесно вдерлися з тилу в магазин у Корюківці по вулиці Шевченка, що в народі зветься Химери. Взяли одяг. Мабуть, відправлять додому як військові трофеї.

Зайшли з автоматами в магазин на заправці «Оазис» (теж Корюківка) і забрали стратегічну зброю, без якої могутній російській армії нікуди — горілку й пиво. Також пограбували магазин по вулиці Садовій...

Іде російська армія — армія мародерів!

Восьмий ранок

Тиша здається підозрілою, але Генштаб повідомляє, що станом на 6-ту ранку «на Сіверському напрямку російські окупанти, не маючи успіху в українських містах Чернігів, Ніжин та Суми, Лебедина та Охтирка, уникаючи бойових зіткнень із ЗС України, намагаються дістатися північних околиць Києва».

Далі Генштаб повідомляє, що ворожі частини зосереджені в районі Любеча та Нової Басані. «Частиною сил до бетеергрупи зі складу 200-ї омсрб 14-го ак північного флоту зс рф, яка фактично втратила боєздатність, здійснює перегрупування та намагається наступати у напрямку на Бровари і Київ». Бачте, кого і як українці потрапили на Сіверщині — північний флот! Від бригади лишилася бетеергрупа! І на Київ лізуть — вас чекають, як чекали біля Шестовиці! Давайте!

Через 104 роки під Крутами знову відбувся бій. У цьому бою, три дні тому, українці перемогли. Крутівська громада повідомляє про 200 приблизно російських групів, які окупанти вивозили КаМАЗами...

Під Крутами загинув прекрасний патріот-ніжинець Станіслав Прошенко, з яким я встиг поспілкуватися тільки по телефону, коли йшлося про переведення парафій московського патріархату в нашу Церкву...

У Київці був поранений Олександр Тарнавський, що мав у підвалі «Просвіти» псевдо «Школа». Гарний хлопець, атлет, під два метри росту. Ми ще сміялися, коли він під час Революції Гідності намагався сховатися за маскою. Тепер він має осколок в легенях, вирізану селезінку, викачаний літр крові з живота, поламани ребра і ще жартує, мовляв, лікарі пошкодили татуху.

...На сьомий день Господь сів відпочити, а українцям відпочивати ніколи. І заплавав Він мокрим безневним снігом і почув від України: «Чекає бій. Все інше буде після. Життя триває. Точиться війна»...

Під Сновськом окупанти віджали в цивільного чоловіка «Жигулі», щоб на ньому наздогнати свою колону. Але колону мирний український тархатчик сприйняла за «байрактарчик». І лупонула по своїх! Ай, молдоща! Четверо пішли на концерт Йосі Кобзона...

Головне, що крім вибитого скла машина лишилася цілою і дядьку лишилося свого «жигуля» дотягнути додому, вигрузивши трупи мародерів.

Українська весна перемагає російську зиму!

ДУМКИ З ПЕРЕДОВОЇ

Я — щасливий військовий

Український журналіст-міжнародник Юрій Мацарський вже довгий час працює в медіа. У різні роки він співпрацював з друкованими виданнями. Спеціалізувався на військовій тематиці. А тепер і сам служить у ЗСУ. Із його дописів у соціальних мережах живо вимальовується портрет сучасного воїна.

«Поблизу кордону з росією ловить радіо «Жизнь», яке працює на українську аудиторію. Програмна політика дуже проста: дика попса і кожних десять хвилин звернення до українців з вимогою здатися і не підтримувати «київську хунту». Особливо мені сподобався такий заклик: «Вірись из лап Зеленского, переходи на сторону вооруженных сил россии». Вони насправді тупі. Вони вірять у те, що нас хтось примушує їх вбивати. Ні. Ми самі з задоволенням це робимо».

«Був проїздом у рідному Харкові. Наскільки ж чудове місто. Гарна осінь, жовто-червона, батьки гуляють з дітьми, білки стрибають по деревах у самісінькому центрі. Якою ж тупою істотою потрібно бути, щоб спробувати все це знищити. Ми воюємо проти нікчем, цілої нації нулів, які не здатні навести лад у себе, але ж готові руйнувати нашу красу. І харківській котик це розуміє».

«Якби років десять тому хтось мені б сказав, що я отримав свій залізний хрест на війні проти росії, я б не повірив. Але зараз це цілком нормально. Служу Українському народові!»

«Я — щасливий військовий. Мені вдалося затрофеїти не тільки клавіатуру, а ще і Kindle (точніше, його китайський аналог, але це таке). Тому я маю можливість не тільки писати, а ще й читати. І ось я читаю, а потім пишу про те, що прочитав».

«Раніше наприкінці року я зазвичай писав про найкращі нові книжки, які прочитав за цей рік, та найкращі нові альбоми, які слухав. Тепер через війну набагато менше читаю та слухаю, але, тим не менш, маю порадижити книжку Тома Холланда Pax Romana та платівку Black Bayou від Robert Finley. Вони насправді варті уваги».

«Виходив сьогодні телефоном в ефір BBC. Лондонська студія».

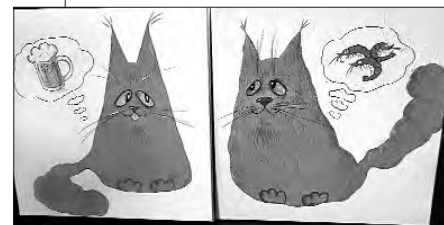
— Скажіть, — питає британський ведучий. — Чи боються українці Третьої світової війни?

— Не зрозумійте мене неправильно, — кажу. — Але дуже багато хто тут чекає Третьої світової, через те, що тоді не тільки нам з цією худобою розбиратися доведеться».

— Але ж Захід не дуже хоче в це влізати...

— Захід і в Другу світову не хотів, але ж довелось...»

«Иду вулицею по формі. До мене підходить жінка років 90 і дуже строго каже: «Ей, парень. Ти живи. Щоб був такий же старий, як і я. Ти зрозумів?»



«Донька привітала мене з ДН портретами наших котів».

А я ж вам завжди казав, що Бог має почуття гумору. Інколи — чорного...

Дев'ятий ранок

Став боятися тихих ранків. Учора був тихий, а став пречорним — щонайменше 33 мирних чернігівців убили росіяни під час бомбувань житлових районів на вулиці Чорновола та в районі 18-ї школи. Цікаво — російським льотчикам, які летіли низько, бо в Чернігові хмарність, і прекрасно бачили, що там немає військових об'єктів, видали шоколадки до ранкової кави чи просто похлпали по плечах «Маладци»?

Це не путін скидав бомби. Це конкретні росіяни. Тож покиньте вірити казочкам російського агітпропу, що вони не знали, що роблять!

Сусід не вдалося толком поговорити з родичем із дальногорська на Далекому Сході: сусід йому про удари по мирному Чернігову, а той все про політику «янукович, Порошенко, Зеленський...». Які ми були наївні на початку 90-х, коли вірили, що доступ до правдивої інформації відкриє людям очі!

Російський мільярдер абрамович терміново продає у Лондоні свої квартири і маєток, а частку

у «Челсі», думаю, й так заберуть, бо Борис Нечеса почав конфіскацію російського майна. Інший мільярдер — дерипаска вже оголосив, що над росією опустилася залізна завеса і запропонував перенести столицю в Сибір. Ну, правильно — росії уже точно кирдик, тож треба готувати сибірську республіку, щоб урятуватися від нищівних санкцій.

Дізнався, що від удару ракетою по Центральному ринку постраждало також історичне приміщення чернігівської «Просвіти» — садибний будинок Осипенка 1906 року. Пам'ятка архітектури (український модерн) витримала

удар нацистської бомби (тріщина досі є) і пережила удар рашистської ракети. Але поповнить список злочинів росіян для суду в Гаазі.

...І був ранок, і був це 9-й день Широкої війни українців проти чужинського нападу. І згадав Бог, що у нього немає ні дня, ні години, як у тих запорозьких козаків, що писали листа турецькому султану. І почув Господь нові вибухи у Чернігові, і благословив початися розвалу росії. Дай Боже...

Василь ЧЕПУРНИЙ.

Фото із соцмереж та Віктора КОШМАЛА.

Вони обоє піднялися у небо. І залишилися там назавжди

Жодної романтики не було. Жодних високих думок також. Просто, коли прозвучала команда для 7-ї Бригади тактичної авіації імені Петра Франка, начальник повітряно-вогневої й тактичної підготовки служби підполковник Валерій Ошкало та штурман навігаційного забезпечення бригади майор Роман Чехун підняли свій літак у небо.

За своє життя вони робили це десятки разів. Усе було відпрацьовано і загодожено. Вони отримали завдання і виконували його. От тільки це був не звичний тренувальний політ. Це було 12 березня 2022 року. Йшов третій тиждень війни. І вони точно знали: ніхто, крім них, не виконає цей політ. Ніхто не прикріє небо. Бо ворог підняв свою льотну армаду, а в нас бойові льотчики й літаки — на вагу золота.

Пілот і штурман вели свій Су-24М у Бериславський район на Херсонщині. До села Біляївка, про яке раніше й не чули. Туди, де сунула колона живої сили та техніки ворога. Вони летіли її зупиняти.

Знав, як обрати правильний маршрут

Не тільки в небі. А й у житті. Для Романа (на знімку внизу), здавалося, його військова доля була визначена мало не з пелюшок. Народився в сім'ї військово-випускників. Із дитинства мріяв про одне — літати. Тож після школи — до військового льотно-го вишу. Хотів бути тільки льотчиком, тому й вступав на льотний факультет. Але потім склалося так, що став штурманом.

Із цього й розпочалася військова кар'єра. У послужному списку були Дубно і Коломия. А потім — 7-ма Бригада тактичної авіації імені Петра Франка у Старокостянтинів на Хмельниччині.

Майже весь цей час поруч була Оксана — його кохана, дружина та ще й товариш по службі. Познайомилися, коли служили в одній частині. А потім Роман змінював місце служби, а Оксана — за ним. Аж поки не осіли в Старокостянтинів. Здавалося, все склалося непогано: поряд дружина, діти. Місто стало рідним. Але тривога чомусь не покидала Романа. Він, кримчанин за народженням, завжди був упевнений, що росія — підступний ворог, який не дасть Україні спокою. Його передчуття справдились ще в 2014-му. Відтоді Роман Чехун боронив Україну, виконуючи бойові вильоти.

За кілька місяців до початку повномасштабного вторгнення, маючи 27 років вислуги, він звільнився з лав Збройних Сил України. Але й після того поривати з військовою справою не поспішав. Буквально за тиждень вирушив до Туреччини на навчання — опановувати байрактари. Розумів, що його знання ще стануть у пригоді. Та попри це думки про небо і польоти не залишали. Тож, повернувшись додому, зробив усе, щоб знову опинитися у своїй частині. А до великої війни залишалося три тижні.

Близько п'ятої ранку 24 лютого місто здригнулося від ворожих бомбардувань. Усі зрозуміли: почалося, ворог хоче знищити наші «пташки».

Другого дня штурман у відставці Роман Чехун уже стояв на порозі військомату. Оксана згадає, тоді він не відчував ні страху, ні тривоги — тільки радість від того, що знову підніметься в небо зі своїми хлопцями.

Далі все відбувалося, як у фільмі з пришвидшеною зйомкою. Зранку 8 березня ще вдома привітав дружину, а вже після обіду зателефонував із Кропивницького. Після кількомісячної перерви ще мав відновитися для польотів. Але часу не було. Йшла війна.

Потім у житті Романа та Оксани був ще один ранок. 12 березня чоловік надіслав повідомлення: «Все норм, ввечері відпишусь». Але ввечора вже не було.

Під час виконання бойового завдання літак було збито. Екіпажу не вдалося катапультиватися. Із польоту разом із Романом Чехуном не повернувся підполковник Валерій Ошкало (на знімку вгорі).

Політ, який ніколи не закінчувався

Серед льотчиків навряд чи знайдеш людей випадкових: не кожному дано відірватися від землі. Після школи Валерій твердо знав, ким стане, тож і пішов до Борисоглібського вищого військового авіаційного училища. А закінчивши та одягнувши свої



літа розуміє, що то були найщасливіші роки їхнього життя.

У 2005 році їх звичний уклад життя перервало скорочення у Збройних Силах. Тепер залишається лише здогадуватись, ким і для чого воно було задумано. А тоді вправний і досвідчений пілот Валерій Ошкало змушений був залишити службу й піти на пенсію.

Не нудьгував, не сидів без роботи. Здавалося, нове заняття повністю захопило його. Але 2014 рік знову розставив усе на свої місця. Щойно ворог зазіхнув на Україну, Валерій після дев'яти років пенсії одразу вирішив повернутися до служби. Ніби цієї довгої перерви ніколи й не було. Тільки сів за штурвал — усе вмить згадалось. Тільки тепер, під час АТО/ООС йому довелося виконувати вже не тренувальні, а бойові вильоти. Робив це вправно, за що у 2016-му був нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

24 лютого о третій ночі у квартирі прозвучав телефонний



перші офіцерські погони, став до служби у Бердянську. Згодом його перевели до пскова. Але після здобуття Україною незалежності Валерій вирішив, що буде служити їй. Відтоді опинився у Старокостянтиніві.

А з ним і його Ліля. Вони познайомилися ще в першому класі. Тільки-но Валерій здобув освіту — одружилися. Ну а далі звичні для військової родини перезди, служба, постійна «бойова» готовність до будь-яких викликів... Далеко не всі проходять це випробування. Але тепер Лі-

дзвінок: черговий з частини повідомив, що всіх підняли по тривозі. Валерій вже звично взяв тривожну сумку й пішов.

Після того вони підтримували зв'язок лише телефоном. У перші дні Валерій повідомив: усе ще залишається у Старокостянтиніві. Але зранку 12 березня дав знати, що летить на завдання. Про те, звідки розпочнеться цей політ, не сказав. У ту мить вони не думали, що це буде їхня остання розмова. Увечері Ліля чекала звичного дзвінка

від чоловіка. Але його не було. І більше не буде ніколи.

Про те, що сталося в ті години, знали хіба що жителі Біляївки. Вони бачили, як низько йшов наш літак. Як у нього влучила ворожа ракета. Як машину ще в небі розірвало. А екіпаж не встиг катапультиватися.

Уже на землі перші до їхніх тіл дісталися рашисти. Але трохи пізніше попри небезпеку місцеві жителі поховали пілота і штурмана на місцевому кладовищі.

А вдома дружини та діти все ще чекали від них дзвінка. Усе ще вірили, що трапилось диво, і вони вижили. Нехай поранені, нехай скалічені, нехай у полоні...

Навчилися бути чесними та відданими

Наступного дня після загибелі Указом Президента України підполковник Валерій Ошкало був нагороджений орденом «За мужність» II ступеня. За два тижні майор Роман Чехун був відзначений орденом «За мужність» III ступеня.

У Валерія залишився син Дмитро. Він не став льотчиком та військовим, а обрав інший життєвий шлях. Та головне — навчився в батька жити чесно, бути чесною і відданою справі людиною, патріотом своєї землі. Батькова відвага і мужність залишаються із ним назавжди.

Пам'ять про батька назавжди в серці у доньок Романа Чехуна — Дарини та Злати. Батько був дуже гордий, що Дарина обрала військовий виш. Чекав, коли вона одягне свої офіцерські погони. Але й курсантські не заважали їм бути однимудцями, соратниками по службі. Останнє повідомлення, яке батько надіслав Даші, було таке: «Служи, доцю, бий цих п... в за всіх наших хлопців».

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.
На знімках: служба забирала в пілота та штурмана чимало часу, тож не так багато залишалося на родину. І все-таки найкращі спогади у сім'ях, коли Роман Чехун був разом із доньками Дариною та Златою й дружиною Оксаною, а Валерій Ошкало — із сином Дмитром та дружиною Лілією.

Фото із родинних архівів.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ: Інакше я не міг — я так живу

Від нашого власного кореспондента в Херсонській області Сергія Яновського ми завжди отримували цінні матеріали та новини. І 24 лютого 2022 року також надійшли до нас перші інформації про ситуацію в регіоні, частину якого стрімко окупували рашисти. На другий чи третій день зателефонувала панові Сергію і він сказав, що у відносній безпеці. Він продовжував писати та щоденно надсилати нам по кілька інформацій, репортажів, які одразу ж виставлялися на сайт.

Саме від Яновського ми дізнавалися, що захоплені російськими окупантами Херсон одразу ж поринув у вакханалію мародерства, що ціла серія акцій протесту проти російської окупації прокотилася містами Херсон, Генічеськ, Нова Каховка та селищем Каланчак у перших числах березня. «На площі Свободи у Херсоні майже тисяча городян зібралися під будівлю облдержадміністрації, зайнятою орками. Вони вигукували «ганьба» та «Херсон — це Україна», вимахуючи синьо-жовтими прапорами. Під тиском натовпу група окупантів відірвала вогонь з автоматів у повітря, але після цього люду на площі тільки додалося. Зрештою, росіяни поспіхом сіли у БМП й поїхали, але перед тим один з учасників мітингу з українським прапором примудрився залізти на броню й переказав непроханим гостям усе, що про них думає».

У повідомленні нашого власкорра ми читали про те, що муніципальна влада Херсона не може завершити підрахунок втрат, завданих військами РФ під час боїв за місто 1—2 березня. Що «за два дні штурму обласного центру окупанти вбили 36 мирних жителів, у тому числі 14-річного підлітка. Тіла підбирали на тротуарах, у скверах, ма-

шинах, під магазинами, навіть на зупинках громадського транспорту! Далеко не всі з них вдалося ідентифікувати. А заяви про зниклих безвісти ніхто не збирає й не приймає».

Спочатку пан Сергій надсилав свої матеріали на редакційну пошту, але після того, як загарбники у першій половині березня розтросили кабелі, потім відключили стаціонарний Інтернет і міський номер від «Укртелекому», він зателефонував і сказав, що тепер зможе надсилати тексти і фото лише на вайбер. І я маю швидко їх зберігати, бо він усе видалятиме, і, у разі чого, не зможе переслати ще раз.

Потім ми дізналися про викрадення журналіста херсонського тижневика «Новий день» Олега Батурина, який вісім днів — з 12 по 20 березня — пробув у застінках російських окупантів. А вже 21 березня ми отримали ексклюзивне інтерв'ю Сергія Яновського з Олегом, у якому він розповідає: «Побили одразу ж у день викрадення. Били ногами, прикладами автоматів по спині. Але, виходячи з дому, я вдягнув дуже товсту й теплу куртку, тож через неї сильного болю майже не відчував. Потім уже не били, хоча під час допитів у будівлі Херсонської облдержадміністрації

я чув, як із сусідніх кабінетів долинали крики інших допитуваних. Взагалі, не дуже хотів би про це багато говорити — спогади не з приємних».

Часом пан Сергій телефонував. І казав, що дуже поганий мобільний зв'язок, тому він, аби переслати матеріали, ходить туди, де є підвищення, якась гірка. Але це стає дедалі небезпечнішим. Та все одно Яновський майже щоденно готував по кілька інформацій про ситуацію в Херсоні та в місцевих громадах.

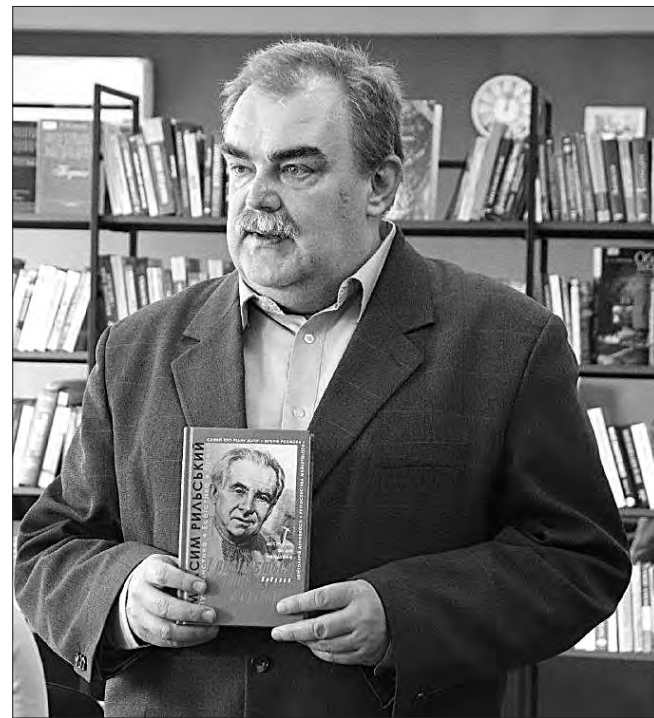
Ми дізнавалися, що окупанти розгорнули справжній терор проти проукраїнських активістів, взяли у полон лідера ультрас футбольної команди «Кристал» (Херсон) Андрія Солов'я, «щойно керівництво Херсонської міськради слідом за депутатами обласної ради відкинуло пропозицію взяти участь у створенні маріонеткової «хр», як секретар міськради Галина Лугова позулася домівки у селищі Антонівка. Її спалили двоє невідомих, кинувши в оселю якийсь вибуховий пристрій».

Яновський писав про херсонських хліборобів, які, незважаючи ні на що, планують виходити в поле, бо «окупація не вічна — вічна селянська праця». Про колону біженців — переважно жінок та дітей, а це 267 автівок, які вперше з початку бойових дій російсько-української війни прорвалися з-під окупованого Херсона на Миколаївщину. Про те, що до 21 березня «не досяг Херсона і жоден гуманітарний конвой із харчами та ліками, хоча потреба в них наразі кричуща. В аптеках

обласного центру практично відсутні знеболювальні засоби, препарати для регулювання тиску й рівня цукру в крові, навіть йод, вата й бинти».

Із захватом наш власкорр розповідав про дії херсонського підпілля. «Першою ластівкою» став розстріл машини павла слободчикова, який був помічником колаборанта — депутата Херсонської міськради володимира сальдо. Причому це був не теракт, а показова страта: стріляли з автоматичної зброї просто у вітрове скло «Мерседеса». Тобто загиблий бачив месників, котрі прийшли по його душу. Але розповіді своїм покровителям уже нічого не міг». І далі, у своєму стилі, журналіст пише: «У Каховці місцеві також від душі відгамселили ще одного адепта путіна — колишнього депутата облради павла філіпчука, «віддячивши» йому за провокаційні заклики та участь у роздачі московської «гуманітарки». Прикметно, що після таких акцій активність наляканих посіпак значно знизилася і в соціальних мережах, і на публіці по всьому регіоні».

Як відомо, диявол ховається в деталях. І саме через деталі окупаційного повсякдення Сергій Яновський передавав нам атмосферу знущання, залякування, примусу, підкупу, яку створили загарбники на Херсонщині. «Життєві здобутки різко змінилися. Не потрапив на вулиці під кулю чи скалку снаряда — пошастило, не пошкодили житло — успіх, не позбавили волі за ніщо — везіння. Сьогодні містяни багато чо-



Сергій Яновський у Херсонському державному університеті, 2021 рік.

го позбавлені: в аптеках не можна купити потрібних тобто таблеток, у магазинах закінчилися харчі — хіба що овочі надбаєш. Аби купити хліб, у черзі годину-півтори треба вистояти, по готівку у банку — черга на чотири-п'ять годин», — пише автор про місяць окупації Херсона. Крім того, місцевим мешканцям окупанти одразу почали нав'язувати свої «дерев'яні» рублі.

Тяжко й боляче було читати про те, що пережили та побачили мешканці звільненої наприкінці березня Кочубейки: «Мені дуже пошастило, що в останню мить прорвався з Кочубейки на вільну Дніпропетровщину. Машину із сім'єю, яка йшла за нами, рашисти розстріляли на дорозі. Главу родини засотрили, дружина дістала контузію. Її та прийомного

сина сховали і потім переправили обох до лікарні. Ще один чоловік потрапив під кулю, коли просто вийшов з хати взяти харчів у погребі. І це тільки те, що знаю достеменно. Через обстріли пошкоджено чимало житлових будинків, у школу влучив снаряд, ще й кулеметом пройшлися. На диво, не зачепило будівлю сільської ради. Але окупанти здерли з фасаду державний прапор, виламали тут металопластикові двері та обнищорили кабінети... — розповів експерт-лого Кочубейської територіальної громади Іван Дудар. — Прапор із сільради зняли, але я приніс із собою свій, знайшов якийсь держак від швабри замість прапорця і знову почепив біля входу. Адже Кочубейка — це Україна. Так було і буде».

Бойовий досвід підрозділу «Голосу України» на ділянці інформаційного фронту

«Ти де? Ти як?»... Саме такими словами починалися більшість дзвінків і переписок українців два роки тому, 24 лютого.

...Десь о 5-й усі прокинулися від вибухів. Телефонували одне одному: «Почалось. Зустрічаємось у редакції». Коротко. Без емоцій. Без зайвих подробиць. Що і де вибухнуло, миттєво повідомляли соцме-

режі... Друзі, які живуть у США і Європі, напевно, знали більше. Вони телефонували вже близько 6-ї ранку (за київським часом) — інформували, запитували, пропонували допомогу.

Працюємо, як завжди

24-го ми встигли підготувати і здати у друк газету з історичним законом «Про введення воєнного стану в Україні», зверненням Президента Володимира Зеленського, реакцією міжнародної спільноти на росій-

ську агресію та словами Головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного, який окреслив стратегію дій у цій великій війні: «Разом до Перемоги!».

Того ж дня головний редактор Анатолій Горлов сказав: «Маємо бути на місці й показувати: газета працює, парламент працює, країна працює». І додав свою візитну фразу: «Все буде добре, а за «Голосом» ще писатимуть історію».

Ми вирішили день-два переночувати в редакції, аби координувати роботу з колективом. Але війна внесла свої правки у ці наміри. Вибухи, блокпости, комендантська доба, зривні за Києвом мости... Отож затрималися на два місяці — до запуску метро між берегами столиці.

То був наш журналістський бойовий досвід. Його набували, крім нас (Світлани Чорної, Марини Чорної, Ольги Вауліної, Наталі Яременко із сином Максимом та Лариси Гончаренко), наш власний кореспондент з Донеччини Владислав Леошко з дружиною і фотокор Андрій Нестеренко.

Нас рятувала робота. І наші охоронці редакції. І усвідомлення того, що ти робиш корисну справу — інформуєш про те, що відбувається (з офіційних джерел, інсайдерських...). У перші дні великої війни інформація була на вагу снарядів на передовій.

...Бувало, засиджувалися у робочих кабінетах редак-



боркає божевільного російського голіафа!

Оберегом редакційної кріівки був портрет Шевченка. Його вишила бабця нашої колеги Надійки, яка і довірила взяти зі свого кабінету Кобзаря. Але попередила: «Бережіть Тараса, бо вишивала бабця за сільською доброю традицією — зимовими вечорами з такою ж відданістю і жагою, як і працювала в полі». Це нас надихнуло і на свої традиції.

На ранковий підйом віталися кодовим «паланиця-полуниця-залізняця», перед тим як розійтися на «бойове чергування» — слухали і співали «Байрактар» (з автором цього першого воєнного народного хіта Тарасом Боровком познайомилися згодом і стали друзями), а за вечерею креативили з малюнками «на злобу дня». Дорогою до магазину біля тероборони збирали гілзи з нічних полювань на диверсантів і пригощали хлопців кавою з шоколадками, ганяли м'яча у спортзалі в обід, поливали квіти у всіх кабінетах чотирьох поверхів і мили підлогу.

Навіть у рудого і зухвало члена нашої родини — kota Джафі (псевдо «Джавелін») — були свої обряди: він катав тенісні м'ячки до півночі, а щоранку «підіймав», смікаючи за мотузку, маленький синьо-жовтий прапор на полиці архіву.

А коли було чути лише далекий вибух і земля не гойдалася та не гуділа вже так сказано, ми виходили

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Марілена НАРДІ (Італія).

І самі ставали в стрій

Капітан ЗСУ Роман Істомін працює начальником служби зв'язків з громадськістю Полтавського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. А оскільки інших співробітників із виконанням функцій речника та керівника прес-служби там немає, то цьому офіцеру, звісно, доводиться бути ще й літописцем робочих буднів колишнього об'єднаного міського ТЦК та СП. Однак 24 лютого 2022 року, коли розпочалося повномасштабне вторгнення рашистів на територію нашої держави, він не зробив жодної «робочої» світлинки. Тепер усвідомлює, що вони могли б стати певною цінністю для історії. Але тоді, каже, було не до того... Хоча б тому, що саме 24 лютого він поїхав по зброю для колег і бійців територіальної оборони. «Не лише я розумів, що без «історичних» світлин ми якось проживемо, а без зброї — ні, — зазначив пан Роман у розмові з в'язкою «Голосу України». — Адже була і залишається реальною загроза втратити не тільки нашу історію, яку за нас уже написав войовничий сусід, а й власну державу».

До вуличних боїв також були готові

Більшість офіцерів у обласному та районних ТЦК на Полтавщині в перші дні великої війни виконували не лише передбачені посадовими інструкціями функції. Про деякі з них вороги нехай дізнаються вже після нашої спільної Перемоги над ними... Хоча головним завданням таких центрів було й залишається комплектування ЗСУ та, власне, Сил оборони особовим складом. Але одна справа робити це планово в мирний час чи навіть в умовах гібридної війни на обмеженій території. І зовсім інша — зустрічати ворога, який пішов у тотальний наступ уже повсюдно з усіма видами ураження з повітря, землі й води та полчищами озброєної до зубів «сарани»...

Неважко здогадатися, що обсяги роботи, яку неможливо було відкладати на жодну хвилину, множилися, так би мовити, у геометричній прогресії. Тож задля спроможності їх виконувати обласний, об'єднаний міський у Полтаві, районні ТЦК та їхні відділи на місцях одразу поповнювалися кадрами за штатним розписом воєнного часу. Заодно фактично «з нуля» формувалися роти їхньої охорони та набиралися поповнення для діючих військових частин і створення нових у зоні відповідальності Оперативного командування «Північ», а також для підрозділів територіальної оборони. Усе необхідно було робити у, м'яко кажучи, прискореному темпі. Хоча б тому, що

йшлося про належне кадрове забезпечення бригад, дислокованих у шести областях: Чернігівській, Київській, Сумській, Житомирській, Черкаській і Полтавській, які в перші дні великої війни стали фактично прифронтовими. Для непосвячених нагадаємо, що колони рашистів забрели тоді навіть в одну громаду нібито тилової Полтавщини, звідки змушені були наживати п'ятами вже через кілька діб...

За таких обставин майже одразу змінилися й зовнішні «візитівки» розташованих в області ТЦК. Адже їх тоді самі працівники готували до вуличних боїв і круглої оборони... На підступах до таких будівель за сприяння органів влади й місцевого самоврядування та відповідальних підприємців облаштували блокпости та додаткові укріплення. На входах і по периметрах споруд з'явилися шлагбауми з бетонних блоків та протитанкових іжаків і навіть невеличкі фортеці з бійницями, обнесені бетоном, металом і мішками з піском.

Щоб дати відсіч рашистам, земляки-патріоти шикувалися в черги

Саме працівники терцентрів комплектування всіляко допомагали добровольцям, теробороніцям і правоохоронцям зводити блокпости на головних в'їздах до населених пунктів правильно.



Черга готових захищати Україну біля Полтавського об'єднаного міського ТЦК та СП у перші години великої війни.

Щоб вони стали не лише осередками перевірки документів і транспортних засобів, а й фортифікаційними спорудами для зустрічі непроханих гостей шквальним вогнем... Зрештою, на цих блокпостах разом з поліцейськими та представниками тероборони постійно чергували бійці з рот охорони ТЦК.

Продовжують роботи це й сьогодні там, де потреба контролювати безпекову ситуацію в такий спосіб іще залишилася. На початку великої війни працювати абияк, упівсили в будь-якому ТЦК області, на переконання Романа Істоміна, було просто неможливо. Бо темпоритм роботи та рівень відповідальності диктували і більш ніж напружена ситуація на фронті, й загальне патріотичне піднесення тисяч земляків, готових стати на захист України.

— Ви ж самі бачили, що до наших центрів комплектування тоді стояли черги охочих записатися до лав оборонців рідного краю й держави, — нагадує офіцер. — Усі вони були дуже мотивованими. Приходили не лише поодинокі. Часто колишні товариші по службі, друзі, знайомі прибували цілими групами до десятка осіб і більше. Вони хотіли служити, громити ворога разом. І практично всі волювали, щоб працівники ТЦК оформили їх якнайшвидше. Люди різного віку й досвіду поводження зі зброєю нарікали тільки на те, що нерідко їм відмовляли в такій першочерговості та після запису особистих даних просили дочекатися телефонного виклику вдома. Хоча зрозуміло, що одразу записати до лав ЗСУ та інших Сил оборони всіх охочих тоді просто не могли. Адже, нагадаємо, ще 22 лютого 2022 року з'явився наказ Верховного Головнокомандувача про призов на військову службу резервістів. Тобто тих чоловіків, які вже мали бойовий досвід участі в АТО/ООС або раніше підписали контракт на службу в армії, регулярно долучалися до військових вишколів та тренувань. Чимало з них у перші дні великої війни минали ТЦК й одразу прибували до «своїх» військових частин і підрозділів.

Та навіть тоді, коли цей шлях для них пролягав через терцентри комплектування, йшлося про воїнів, готових практично одразу стати в бойовий стрій. Натомість люди, котрі не мали бойового досвіду чи взагалі не служили в армії, потребували кількомісячної спеціальної підготовки в навчальних центрах і на полігонах. Таких також набирали до війська, та пріоритет першочерговості залишався за обстріляними бійцями. Зважа-

ли, звісно, й на вік, стан здоров'я, військово-облікову спеціальність добровольця та інші чинники, які могли впливати на боєздатність тієї чи іншої частини.

У колишніх військоматах області служать сотні поранених фронтовиків

На старті великої війни цілком природно, що в зоні особливої уваги обласного та районних ТЦК опинилися сформовані в регіоні підрозділи територіальної оборони. Адже саме 24 лютого 2022 року почалося їхнє доукомплектування до штатних розписів воєнного часу, тобто до повної чисельності. Формально вони вже виокремилися, та їхні служби перебували ще в зародковому стані й потребували надійного плеча підтримки фахівців ТЦК. Навіть деякі види забезпечення таких підрозділів тоді ще закривали терцентри комплектування.

Зрештою, майже одразу після повномасштабного вторгнення практично за кілька днів, при обласному ТЦК укомплектували окремих стрілецький батальйон. А після завершення бойового зладження його бійці (зокрема й ті, які раніше служили в ТЦК), прис-

На Волинь біда прийшла з боку білорусі, яка вважалася найближчим другом

Пізно́ї ночі 24 лютого, приблизно о 2-й годині, північна околиця Луцька наповнилася гулом злітаючих літаків. Нічні польоти військової авіації для містян на той час були вже не в дивину. Але цього разу їхню інтенсивність неможливо було порівняти зі звичайною. Що це мало б значити?

Перший день

Відповідь лучани отримали вже через кілька годин. Потужні вибухи в районі летовища розбудили

всіх. Спочатку три, а через п'ятнадцять хвилин — ще два. «Це війна», — сказав я дружині, вкладаючи в сумку фотоапарат, диктофон, журналістське посвідчення.

Звісно, про жоден сніданок чи навіть чай не йшлося. Бігом передав на сайт інформацію. Потім другу...

На вулиці попри вранішній час людно. Великі черги біля банкоматів. Знайомий, побачивши мене, запрошує стати поруч. Але я не міг втратити дорогої для репортера час. Паніки немає. Не чути звичного сміху, вітань. Об-

личчя в усіх стривожені. Зустрічаю кілька груп поліцейських з автоматами. Патруль. Захожу в невеличкий, що на Північному ринку, магазинчик «М'ясце». Його власники встигли знизити ціну на свинину. Шинка коштує усього 89 гривень. Так вчинили багато підприємців. І скинули ціну не лише на м'ясо, предмети гігієни, тощо. Згодом чи не пів Луцька виготовлятиме тушонки для армії та сил самооборони, робитиме різні закупи для підтримки захисників і біженців.

Інтернет працює з перебоями. Не завжди вчасно вдається здобути інформацію. Певним чином ситуацію в регіоні роз'яснило звернення до волинян голови ОДА Юрія Погуляйка: «На українсько-білоруському кордоні в межах Волинської області поки що спокійно, військові несуть службу в посиленому режимі. Волинянам слід не піддаватися паніці, на місці з самого ранку працює оперативний штаб. Найперше — зберігаємо спокій. Усі правоохоронні органи підняті за сигналом тривоги. На кордоні білорусі з Волинською областю нічого не відбувається, прикордонники несуть службу в посиленому режимі».

Голова ОДА також поінформовав, що в районі ранкових вибухів на Луцькому військовому аеродромі пра-

цює слідчо-оперативна група і з'ясовує всі обставини. Попередня інформація вже є, але її поки що не розголошують. Про людські жертви на аеродромі поки що не відомо.

Далі — розпорядження міського голови Ігоря Поліщука. У місті призупиняють навчання в школах і дитячих садках. Тимчасово припиняє роботу й найпотужніша в місті котельня на вулиці Карбишева, 2, яка подає тепло в кілька густонаселених районів. У КП «Луцьк-тепло» пояснюють таке рішення близькістю до військового об'єкта. Попри все міський голова звертається до мешканців Луцька з проханням зберігати спокій і порядок.

У місті немає паніки. Де-що більше покупців у магазинах і аптеках, великі черги біля банкоматів. У звичному режимі працює транспорт. Хоча тривога витає у повітрі.

Під вечір стає відомо: удари ракет завдали певної шкоди інфраструктурі летовища, але не літакам, які вчасно залишили місце дислокації.

Від самого ранку деякі ЗМІ поширили інформацію про нібито підірвану телевізійну вежу. На окремих сайтах навіть подавали зображення із начебто моментом вибуху на тлі вежі та доволі великих будинків. Прямою туди. Інформація виявилася фейком. Прикро, що на неї повелось стільки видань. Укотре виходжу на зв'язок з редакцією, щоб спростувати цю брехню.

Третій день

Луцьк та й вся область активно готуються до оборони. На всіх в'їздах в обласний центр облашту-

ються блокпости, встановлюються металеві іжаки, лежать колоди дерев, які мають ускладнити пересування ворожої техніки. Активно готуються до спротиву ворогу сили самооборони. На кордоні з білоруссю, яка ще донедавна вважалася нашим найближчим другом, а тепер є джерелом небезпеки, споруджуються оборонні об'єкти, проводиться мінування.

Сповідниці наступ ворога має і підірвана залізнична колія на ділянці Ковель — Брест — один із мостів через Прип'ять. Багато волинян, котрі вже мають досвід бойових дій на сході, приходять у ці дні у колишні військомати, щоб поповнити лави Збройних Сил України. Патріотичні почуття, готовність стати на захист рідної землі зашкочують. У дворах люди готують «коктейлі Молотова», зварюють протитанкові іжаки, збирають їжу для тих, хто вимушено залишив рідну домівку.

Священники ПЦУ провели молитву за українське військо. В області готуються прийняти біженців з району бойових дій. Чимало лучан тимчасово залишили місто, перебравшись до своїх родичів у сільську місцевість. У селах у нічний час не працює зовнішнє освітлення. На дорогах зникли покажчики населених пунктів.

«Дякую волинянам за згуртованість та холодний розум у такий тривожний час. Знаю, що ви також не стоїте осторонь та всіляко допомагаєте військовим, волонтерам та всім, хто цього потребує. Не вірте фейкам, ніхто зброю не складає. Усі на місці та гідно дають відсіч ворогу. Вчора провів велику нара-

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Ентоні ГАРНЕР (Британія—Іспанія).

тупили до виконання бойових завдань на передовій... Спеціально для тих, хто досі вважає представників колишніх військкоматів такими собі «паперовими» вояками, Роман Істомін нагадав про те, що сьогодні тільки в ротах охорони ТЦК на Полтавщині служать сотні(!) бійців із пораненнями та контузями, отриманими на фронті. Саме вони замінили тих, хто служив у таких ротах на посадах стрільців, гранатометників тощо раніше й також вирушив на передову при доукомплектуванні бойових підрозділів ЗСУ. Адже люди в погонах та ще й під час війни не обирають місця служби. І перебувають там, де вони сьогодні найпотрібніші. За таких умов і ту саму паперову роботу в терцентрах комплектування, без якої не обійтися, й оповіщення військовозобов'язаних із врученням останнім повісток про необхідність прибуття до ТЦК для уточнення даних обліку нерідко виконують працівники останніх із підірваним на фронті здоров'ям та відповідними обмеженнями. Подекуди наражаючись при цьому на незаслужені образи чи й відверте цькування. Щоправда, один із «героїв» таких «забав» — сумнозвісний фітнес-тренер з Полтави Роман Заволока, який публічно ображав військових, зокрема й працівників ТЦК, та ще й знімав це на відео, — сьогодні «геройствує» за ґратами в очікуванні рішення суду. За образу честі й гідності військовослужбовців йому світить до п'яти років позбавлення волі...

Не «паперовий» — штурмовий загін, який громить ворога

Зрештою, для таких типів та різношерстих ухлянтів, певно, не зайве нагадати про те, що потреби у випусванні та врученні повісток на вулицях чи в барах працівниками ТЦК узагалі не виникало б, аби всі військовозобов'язані чоловіки виконували вимоги чинного законодавства. Та в період дії воєнного стану, як належить, самі приходили в колишні військкомати для уточнення даних обліку. І за пот-

ду з представниками бізнесу, на якій було домовлено про підтримку та виділення коштів», — каже в своєму черговому відеозверненні голова Волинської ОДА Юрій Погуляйко.



Цей дідусь на другий день повномасштабного вторгнення приніс волонтерам заощадженим ним зі своєї мізерної пенсії п'ять тисяч гривень. Сказав, що радий буде, якщо вони комусь допоможуть у цю скрутну годину.



Група бійців «Одіна» на чолі з полковником Логвиненком, який тримає безпілотник, під час бойової роботи на Авдіївському напрямку.

реби були готовими стати на захист своєї домівки, рідних і близьких людей, нашої держави від лютого ворога. Однак черг біля територіальних центрів комплектування не тільки в Полтаві сьогодні немає. А Україну захищати треба...

Саме це роблять нині на завжди гарячому Авдіївському напрямку бійці окремого зведеного штурмового загону «Одін» Полтавського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. Згаданий унікальний штурмовий(!) підрозділ було створено також на початку великої війни саме при колишньому райвійськкоматі. Складовою останнього він залишається й сьогодні. А його «батьком» став начальник цього ТЦК полковник Олександр Логвиненко, який своє дітище й очолює.

Професійний військовий свого часу залишив службу через проблеми зі здоров'ям. Та ще 2014 року повернувся до лав захисників України добровольцем — учасником АТО. Керувати ра-

йонним терцентром комплектування почав у 2021-му. Тож після повномасштабного вторгнення рашистів мав безліч клопотів. Але завжди відчував плече підтримки вчорашніх бойових побратимів, патріотично налаштованих земляків. Зокрема й тих, яких не могла задовольнити «домашня» служба, скажімо, в роті охорони ТЦК. Особливо тоді, коли рашисти вже відігнали від Полтавщини та суміжних територій. Адже окупантів треба було громити й далі!

Саме задля бойової роботи безпосередньо на передовій і започаткували, так би мовити, непрофільну для завдань ТЦК роту, яка невдовзі трансформувалася в окремий зведений штурмовий загін «Одін» (таке ім'я мав бог війни в скандинавській міфології). До її складу високомотивованих бійців-добровольців полковник Логвиненко відбирав особисто. Більшість із них до великої війни мали найрізноманітніші цивільні професії. Тож перед першою відправкою на фронт у 2022 році штурмови-

пропонують релігійні громади всіх конфесій.

Протягом лише одного дня в Луцьку виготовили шість тисяч пляшок «коктейлю Молотова». А у Володимирі навіть організували навчання з їх влучного метання. Мало того, винахідники запропонували катапульта, яка закидуватиме ці палаючі смолоскипи на багато десятків метрів.

«Сьогодні вранці завдано повітряно-ракетного удару в район міста Володимира зі сторони білорусі. Інформація про втрати встановлюється. Щодо решти території, то ситуація контролювана. Кордон не порушений. Наша система оборони складається з ЗСУ, прикордонників, Нацгвардії, поліції, ДСНС. У кожному районі є батальйон тероборони. Не сумнівайтесь, кожен виконує свої функціональні обов'язки. Всі працюють, аби бути готовими навіть до найгіршого сценарію, — продовжує заспокоювати людей голова ОДА Юрій Погуляйко. — У нас має бути повна взаємодія, бо хаос на руку лише ворогу. — Тому в області створено координаційний центр, де прийматимуться всі рішення щодо організаційного забезпечення, логістики, волонтерства, розміщення внутрішньо переміщених осіб, патрулювання на вулицях».

П'ятий день

Стало відомо, що в неділю, 27 лютого, внаслідок ракетного удару по військовій частині неподалік Володимира загинув військовий. На той

ки пройшли серйозний вишкіл на полігоні. Хрещення вогнем проходили під Бахмутом у складі 72-ї окремої механізованої бригади імені Чорних Запорозжців.

«Диванним» критикам краще помовчати. Принаймні перед Стіною пам'яті... Уже в перших боях бійці зарекомендували себе хоробрими, вмільми воїнами, отримали найкращі відгуки побратимів з інших підрозділів та командування. Бахмут, прикордоння на Чернігівщині, Сербрянське лісництво, Лиман, Авдіївка — ці етапи бойового шляху «Одіна» заслуговують на окремі розповіді. Як і звитяги його бійців, котрі, за словами Олександра Логвиненка, «самі роблять себе героями». Про це він знає достеменно. Бо сам командує штурмовим загonom там, на передовій, під час кожного виїзду на фронт. А потім повертається до виконання звичних обов'язків начальника районного ТЦК. Крайня, «авдіївська» фронтова ротація, що триває, для очолюваного ним підрозділу вже третя за ліком. На жаль, такі виїзди «на нуль» не обходяться без втрат. Лише Авдіївка забрала життя чотирьох бійців загону. А на Стіні пам'яті, яку встановили в Полтавському районному ТЦК та СП восени минулого року, — майже два десятки портретів побратимів-«однівців», які загинули в боях або вважаються зниклими безвісти...

Тож трохи більш як місяць тому, в січні, відома полтавська волонтерка, Народний герой України Вікторія Мірошніченко не могла не відреагувати на чергові порції словесного бруду на адресу працівників терцентрів комплектування з боку їхніх «диванних» критиків. «Районні ТЦК — це ЗСУ, а не просто повістки, — написала пані Вікторія на своїй сторінці у Фейсбуці. — Це «Одін» з командиром Логвиненком, якого я знаю ще з 2014 року. І його хлопці, які тримають оборону Авдіївки. Вони всі військоматівські й стоять як леви, не здаючи жодної позиції. Тож перед тим, як писати щось на кшталт «тилові шури» про хлопців, які відловлюють ухлянтів, згадайте цей мій допис».

Василь НЕЇЖМАК.

Полтава.

Фото з відкритих джерел та зі сторінки «Одіна» у Фейсбуці.



У Володимирі вчать кидати «коктейлі Молотова».

час молодший сержант Сергій Гребенюк перебував на бойовому чергуванні. Прощалися із загинлим 28 лютого в Юр'ївській церкві Володимира. Начальник Волинської військової адміністрації Юрій Погуляйко підтвердив, що удару було завдано з боку білорусі.

У Луцьку, Ковелі, Володимирі та багатьох інших містах регіону введено заборону на торгівлю спиртним.

В обласному центрі працюють пункти допомоги тероборони. Центральний розміщено в обласному музично-драматичному театрі. Решта — у приміщеннях комунального закладу «Спорт

для всіх», у мікрорайонах Луцька. Лише в Луцькій територіальній громаді зосереджено понад 20 тисяч «коктейлів Молотова», сотні протитанкових іжаків, на всіх в'їздах у місто облаштовано блокпости. Роботи зі зміцнення оборони міста та області тривають.

Ковельчани організували цілодобове чергування на залізничному вокзалі. Вони пригощають смаколиками, гарячим чаєм та кавою мешканців прифронтових територій, які виїжджають за кордон. Це зворушливо і водночас боляче...

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Фото з відкритих джерел.

ДУМКИ З ПЕРЕДОВОЇ

Виживати — це наука

Сержант Іван служить у піхоті 32-ї бригади. На власні очі бачив наслідки «руського мира» в своєму селі, тому добре знає, чому він на фронті. Іван розповідає, який він, «будній» день на передовій.



«Для мене бути сержантом — це величезна відповідальність. Бо всі твої підлеглі — побратими, з якими воюєш пліч-о-пліч. Немає нічого гіршого, ніж коли гинуть друзі».

Насправді якщо на передову йти з розумом і натренованим, ймовірність загинути навіть у найгарячішому бою мізерна.

Але для цього треба на повну викладатися на полігоні. По-перше — навчитись правильно і результативно стріляти. Бо результативність зменшує кількість твоїх ворогів, а отже, береже твоє життя. Вправи з розбирання-збирання автомата — не забавки. У бойових умовах автомат гріється і починає клинити. Тому в моменти найменшого затишшя ти мусиш дуже швидко розібрати зброю, почистити і змазати — буквально за хвилини.

Виживати — це наука. Воно не складно, але за день її не опануєш. Треба знати, як рити окопи, як ховатись від куль, від артилерії, доглядати за зброєю. Саме цього ми й навчаємо хлопців на полігоні.

Я бачив «русский мир». У 2014-му опинився в першій хвилі мобілізації, тоді ж і отримав перший бойовий досвід. З усього, що побачив тоді, зробив висновок — росіяни не зупиняться. У них немає запобіжників. Усе буде ще більш масштабним. Інтуїція не підвела. Я зі Стоянки під Києвом. І в мене з росіянами особисті рахунки. Вони знищили пів мого села, а хати, які не зруйнували, — розграбували й понівечили. Людей повбивали. Я бачив, який він, «русский мир», на власні очі.

Мене часто запитують, «який він — звичайний день на передовій»? Тут немає звичайних днів, вони всі різні. Ти постійно в бойовій готовності. Апетит притуплюється. Коли немає штурмів — просто говориш із побратимами.

Але потім звучить команда «Противник наближається». Мій обов'язок — швидко розподілити людей по позиціях, розставити на вогневі точки. Я й сам стою на позицію. Коли твої хлопці бачать, що ти впевнений у своїх діях, — вони переймають твою впевненість. Паніка у бою — найбільший ворог.

Під час бою ти втрачаєш лік часу. Їсти не хочеться взагалі — лише пити. Увесь твій організм працює на те, щоб знищити ворога і вижити самому. Я добре вивчив з історії — ми мирна нація, доки нас не чапають. А зачепить — ми згуртуємось і будемо битися, доки стане сил. А українці дуже сильні!

Думаю, після нашої Перемоги ми побудуємо таку заможну і вільну Україну, що й кубань, і белгородщина ще попросяться повернутися назад».

Узято з Фейсбука.

Історії переселенців ніколи не зітруться з пам'яті

Україна — наш спільний дім, тож маємо дбати одне про одного, щоб і надалі залишатися суверенною державою

Усі ми змінилися за останні два роки. Івано-Франківська облдержадміністрація на початку повномасштабного вторгнення не тільки додала до назви слово військова, а й стала зовсім іншою структурою: сильною та мобільною. На цьому наголошує Світлана Онишук — єдина жінка — начальник ОВА, яка в цей тривожний час не тільки згуртувала мешканців області, а й разом з командою організувала та забезпечила надійний прихисток для 150 тисяч гнаних війною біженців з прифронтових регіонів.

Координаційний штаб для тимчасово переміщених осіб

«Важко згадувати початок війни, — каже Світлана Онишук. — Навіть не знаю, де ми тоді черпали сили, бо працювати доводилось і вночі. Щомиті виникали нові завдання, адже на добу прибувало й п'ять-шість тисяч осіб. Нагально створювали умови для їхнього проживання. Спочатку пристосували школи й дитсадки, заклади культури, розміщували в церквах і лікарнях — робили все для того, щоб дати прихисток переселенцям, прийняти їх як рідних. Не перестаю дякувати нашим соціальним працівникам та, зрештою, всім мешканцям Прикарпаття за чуйність, піклування і відповідальність».

Івано-Франківщина першою з областей створила Координаційний штаб для тимчасово переміщених осіб. Він діяв у будівлі «Просвіти». Соціальні працівники реєстрували переселенців, шукали вільні ліжко-місця, надавали речі, харчі тощо.

«Багато людей прибули без документів, тож їх доводилося відновлювати, — наголошує співрозмовниця. — Були важкі, пекельні дні. Найбільше боліло, наскільки тернистим шляхом іде наша держава... Ніхто ж не хоче втікати з рідних місць, але коли там бойові дії, над будинками літають ракети, помирають люди, то вибору немає. Я інформувала керівників прифронтових областей про місця прихистку. Командою робили все, аби прийняти якомога більше людей. Ми першими в країні зробили відповідну

реєстрацію внутрішньо переміщених осіб, де вказували кількість прибулих у родині, їхній вік, заняття, потреби тощо. Зрештою, це ще й питання безпеки, адже могли приїхати і колаборанти, й такі випадки, на жаль, були».

Багато людей залишалися, а були й транзитні, які перебули на Прикарпатті кілька днів і рушали далі: чи до інших областей, чи й за кордон. Однак їх так само треба розмістити, нагодувати, допомогти з речами першої потреби.

«Працювали злагоджено: щодня збирали наради з керівниками управлінь, підприємств, громад, підприємцями для розв'язання нагальних проблем, — пригадує Світлана Онишук. — Спочатку було дуже складно: йдеться про ті часи, коли ще не налагодили співпрацю з міжнародними партнерами й допомога до області не находила. Спільна біда згуртувала. Це десь характеризує Прикарпаття: наші гасдині пекли-варили, приносили домашню їжу переселенцям, надавали консервації, одяг, зрештою, ділилися всім. Я їздила до кожного центру компактного проживання людей, спілкувалася, вивчала потреби. Так само й до тих, кого прихистили мешканці області в себе вдома».

Мобільні бригади

Світлана Онишук розповідає, як під час однієї з поїздок на Косівщину до неї підійшла переселенка з Донеччини. У неї загинули двоє батьків, тож жінка перебувала в дуже важкому емоційному стані й просила психологічної підтримки, бо сама не могла впоратися зі стресом.



«Ніколи не забуду страху в її очах, — ділиться спогадом пані Світлана. — Жінка благала допомогти дати раду з бідною. Я спершу подумала, що проблеми з документами чи проживанням. Та ні, з цим було все гаразд: місцеві надали гарний прихисток. А от особисте горе як пережити... Схожих звернень надходило дуже багато, тож довелось подбати про психологічну підтримку гнаних війною людей. І ми першими серед областей створили візні мобільні групи, до яких увійшли соціальні працівники, психологи, медики, юристи, адже виникло багато питань із державними виплатами ВПО, відновленням документів, відкриттям майна тощо. Почала надходити й міжнародна гуманітарна допомога, тож координували цей процес. Тобто всебічно допомагали вимушено переміщеним особам. Івано-Франківщина неодноразово відзначали як передову в роботі з ВПО на всіх напрямках за відгуками людей, які до нас прибували».

До мобільних груп входили й працівники служб у справах дітей, центрів зайнятості, адже багато переселенців шукали одразу роботу, бо це допомагало адаптуватися та відволіктися від переживань. Крім державної

програми з працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, залучали різні можливості. Тепер, коли минає другий рік війни, мобільні групи зосередили роботу й на допомозі нашим захисникам та їхнім родинам.

Релокація дала результат

На початку війни до Прикарпаття перебралися зі столиці та з окупованих і прифронтових областей дуже багато державних структур: з уряду, міністерств, департаментів. Приміщення їм надавали в ОВА. Була налагоджена добра комунікація та спільна робота. Так само прихистили сім'ї урядовців та інших відповідальних осіб, які натомість поверталися в гарячі точки для роботи.

«Нагально постало питання релокації підприємств із зони бойових дій, — продовжує Світлана Онишук. — Працівники департаменту економічного розвитку, промисловості та інфраструктури облвійськкадрової адміністрації комунікували з усіма нашими тергромадами, збирали інформацію щодо вільних майданчиків і територій для розміщення бізнесу. Я особисто зверталася до начальників ОВА, керівників бізнесу та розповідала про наші можливості. Важливо було прийняти якомога більше, щоб підтримати вітчизняних товаровиробників і не дати переманити їх сусідній Польщі, де на той час пропонували значно кращі умови. І нам це вдалося. За сприяння відповідної державної програми на Прикарпаття релокувалися 80 великих суб'єктів господарювання. Так само працювали в області й понад 200 малих та середніх підприємств. Адже в країні, що воює, має бути сильною економіка, щоб наповнювалися бюджети всіх рівнів».

Світлана Онишук додає, що для розміщення великих підприємств території мають відповідати певним характеристикам. Тож найбільше таких прийняв промисловий Калуський район, де були такі умови. Так само серед лідерів — Івано-Франківська й Коломийська громади. Однак були й такі ТГ, які не надто виявляли бажання співпра-

цювати в цьому напрямі, хоча це перспектива створення нових робочих місць і надходження податків.

«Наша місія була — створити якнайкраще підґрунтя для переміщення підприємств, — зауважує Світлана Онишук. — Не йшлося про реєстрацію і сплату податків, адже розуміємо, як важливо наповнювати бюджети прифронтових областей. Найважливіше — зберегти українського виробника в нашій державі. Я часто їздила на такі релоковані підприємства, бо важливо було адаптувати їх на новому місці. Отож налагодили зв'язу комунікацію. Ми стали майданчиком адаптації та інтеграції».

Світлана Онишук наводить ще один приклад згуртованості бізнесу. Під час проведення одного з благодійних аукціонів до неї звернувся керівник релокованого підприємства й запропонував й надалі брати активну участь у таких заходах, щоб придбати лоти для своїх працівників та підтримати ЗСУ.

Серед релокованих підприємств — Запорізький завод кольорових металів, великий машинобудівний завод. Успішно адаптувалися чимало малих підприємств. Приміром, із виробництва килимів, що з Херсонської області перебралося на Косівщину. На початку війни на Прикарпаття перемістився бізнес з Ірпеня. Підприємці надзвичайно задоволені мікрокліматом, і після повернення на Київщину залишили тут працювати свою філію. А це робочі місця для області. І таких прикладів чимало.

Область — лідер за кількістю шелтерів

На Івано-Франківщині досі залишаються 120 тисяч внутрішньо переміщених осіб. Значна частина — це фінансово забезпечені люди, які придбали тут житло або ж винаймають, працевлаштовані. Однак найбільшою турботи влади потребують соціально вразливі категорії населення: малозабезпечені громадяни, багатодітні сім'ї, люди похилого віку, з інвалідністю. Тож важливо стати для них надійним помічником.

«Розглядали всі можливі варіанти, — розповідає Світлана Онишук. — Зокрема, незадіяні приміщення комунальних закладів, гуртожитки, інтернати. Маємо вже 95 таких прихистків, де створено належні умови для тривалого проживання людей. У шелтерах за кошти з обласного бюджету і тергромад, а також міжнародних організацій зробили капітальні ремонти, забезпечили побутовою технікою й усім необхідним дорослим і дітям. Для найменших є ігрові та спортивні майданчики. Подбали про шкільний інвентар, обладнання для дистанційного навчання. Так само питання безпеки — передусім, тобто наявні укриття».

«Завдяки співпраці з міжнародними донорами ми відновили соціальні об'єкти й інтернатні заклади, 482 з яких за цей час відремонтовані, — додає співрозмовниця. — Створили координаційний штаб для роботи з іноземними благодійними організаціями. Тепер це вже налагоджений процес. А на початку повномасштабної війни довелось докласти чимало зусиль для залучення такої допомоги. Адаже на Прикарпатті немає дипломатичних представництв різних країн, як, приміром, у сусідніх областях. Тож я звернулася до різних фондів задля підтримки ВПО. Й це дало неабиякий результат щодо забезпечення прихистків харчами, медикаментами, одягом тощо. Так само з тих добродійних надходжень ми чимало допомоги передали до різних громад на деокупованих і прифронтових територіях. Залучили таку велику кількість людей для цього, що два роки тому й не уявити було. Свідченням тому став міжнародний форум «Івано-Франківщина — надійний партнер».

«Нині на перший план вийшла підтримка нашої обороноздатності, та ті історії з переселенцями ніколи не зітруться з пам'яті. Пригадую, як евакуаційним потягом прибули мешканці інтернатного закладу зі сходу країни. Наші медики зі служби швидкої допомоги перенесли людей через колії на руках. Візки були геть убогими, тож ми звернулися до одного соціального фонду та невдовзі забезпечили сучасним інвентарем. Усього зроблено й не перерахувати. Однак принагідно хочу висловити велику подяку духовним лідерам краю: церква залучила багато благодійної допомоги. Хочеться відзначити й правоохоронців, освітян, медиків, соціальних працівників — за турботу й опіку, якою вони огорнули переселенців. Адаже Україна — наша земля: маємо дбати одне про одного, бо ми — єдина держава», — підсумувала Світлана Онишук.

Людмила СТРАЖНИК.

Івано-Франківська область.

Фото прес-служби ОВА.

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Івайло ЦВЕТКОВ (Болгарія).

Географія буття, географія надії

Миколаївська вчителька географії Олена Дьоміна ще до повномасштабного вторгнення досягла успіхів у багатьох видах діяльності. По-перше, як вчитель 55-го ліцею, її обожнювали і діти, і батьки. Вона ж створила Клуб мандрівників «Котигорошко», який подорожував областю та Україною. Вона — дослідниця рідного краю, проводить екскурсії та мастер-класи для дітей і дорослих за різними напрямками. А ще вона дуже любить тварин.

Звичка допомагати

Олена Дьоміна — відома на Миколаївщині та за її межами волонтерка. Щоправда, до початку повномасштабного вторгнення сама себе так не називала і не афішувала цю діяльність. Навіть саме слово «волонтерство» не вживала. Бо допомога давно стала її повсякденною звичкою буття.

Так, частина коштів від організації подорожей завжди йшла на підтримку миколаївського Дитячого будинку малюка «Сонечко», на допомогу нужденним та людям похилого віку, дитячим інтернатам. Років 20 вчителька займається волонтерством у сучасному розумінні цього слова. Її учні та їхні батьки давно звикли ділитися речами, продуктами, грошима з нужденними. Просто завжди приносили все до ліцею.

Цей досвід допоміг волонтерці з початком повномасштабного вторгнення. Вона згадує тиждень до нападу. «Був звичайний урок у 10-му класі, обговорювали глобальні проблеми, виклики, які стоять перед сучасним світом. Як тягнути руку хлопець Микола і питає: «А правда, що скоро почнеться війна? В мене друзі масово виїжджають за кордон, я з батьками також через три дні їду». Я відповідаю, що все буде добре. Не може допустити світ у XXI столітті розв'язання війни. Але сама замислилася».

На жаль, вчителька помилилася. Ніхто не міг передбачити, що клятий ворог нападе на незалежну країну. Жодних сумнівів не залишилося, коли Олена, як і тисячі миколаївців, 24 лютого почула вибухи. Це війна.

У перші дні Олена зрозуміла, що допомагатиме нашим бійцям. Але одна справа підтримувати нужденних, інша — відправляти необхідне на передову. І хоча досвід у неї був, вона звернулася до одного з гуманітарних штабів Миколаєва з метою запропонувати свою допомогу. Адаже помічників у неї було чимало. Це і батьки дітей, що виїжджали, залишали в Миколаєві речі, які були в пригоді і цивільним, і військовим. І туристи, які колись подорожували з Дьоміною, запропонували свою допомогу. І випускники, які стали успішними, працювали за кордоном і в Україні. І просто друзі та підписники у соціальних мережах.

Але в миколаївському штабі Олені відмовили. Із дивної причини. Дівчина, яка там сиділа, перепитала вчительку, скільки їй років та що вона може робити. Робити Олена може все, а років їй на той момент

було 54. З цієї причини їй і відмовили. Дьоміна образилася.

«Серденько» своє робить

Звісно, образу скоро забула, адже треба було своє робити. Почали самі організовуватися. Система була налагоджена та відпрацьована. Олена разом із миколаївськими волонтерами через соцмережі та просто телефоном отримувала замовлення від військових частин та цивільних, кидала клич на збирання коштів, згодом на ці гроші купували найнеобхідніше. До речі, звітність за кожну копієчку в повному порядку. За це відповідав та й нині відповідає миколаївський помічник Олени Іван Голубок.

І для військових, і для цивільних у перші дні та місяці війни найактуальнішим питанням був дефіцит ліків — від елементарного валідолу чи аспірину до складних ліків для діабетиків, людей з ендокринними захворюваннями та онкологією. В аптеках — порожні полиці. Замовляла ліки у Львові, де їх купляли волонтери, переправляли до Одеси, а ті вже до Миколаєва. Так само для знайомого, хворого на гіпертонію, замовляла ліки в Олені, бо чоловік просто не міг прожити, не вживаючи ті пігулки.

Налагодили тісні зв'язки із земляками та іноземцями з різних країн. Посилки та грошову допомогу надавали з Польщі, Франції, США, Німеччини. До речі, в Німеччині подруга Дьоміної, також Олена, розгорнула справжній гуманітарний штаб, який став своєрідним тилом для тих, хто в Україні. Олена разом із однопідприємцями активно ви-



З крилами до Перемоги.

користували популярні в Німеччині фломаркети (аналог наших барачок). Збирали речі та продавали їх німцям та українцям за умовну плату, 10—15 євро. А на ці гроші закупили портативні зарядні станції — екофлору, яких дуже потребували хлопці на передовій у перші дні.

«Я не можу залишатися осторонь, закликаю всіх, хто здатен, скинутися хоч невеликими суммами на допомогу нашим військовим», — одна з перших фраз на початку війни, з якими звернулася Олена до своїх підписників, випускників, туристів, друзів та знайомих. Організувався потужний гуманітарний хаб, центром якого став будинок у центрі Миколаєва та Дьоміна — «зарядний пристрій», бойова одиниця, мозковий центр, чуйна, небайдужа людина.

Якось до Олени звернулася знайома, в якій після першого прильоту поранило племінника, і в нього почав розвиватися ДЦП. Дитина потребувала особливого харчування та лікування.

На позицію — з пірижками

Історій за два роки повномасштабного вторгнення назбиралося. Не всі з них райдувні. Не завжди виходить зібрати необхідні суми. Тоді Дьоміна просто кричить: «Люди, замість чашки кави перерахуйте хоч ці грошенята на потреби бійцям. Копійка до копійки, і вже можна придбати щось важливе для армії». А ще за ці два роки Олена нарешті навчилася казати «ні», коли люди нахабніють. І однозначно «так», якщо може допомогти.

У перші дні вторгнення наші бійці не мали не лише ліків та елементарних засобів гігієни, а інколи просто звичайної домашньої їжі. Бо ніхто ж не очікував на війну. Тому Олена зорганізувала дівчат, які пекали пірижки, печиво, готували обіди, чай, каву та розвозили на позиції, куди можна було дістатися.

Навіть якщо і неможливо, то пробивна Олена добиралася. Єдиною можливістю дістатися протилежного берега через Інгул, де дислокувалася одна з бригад, був тоді понтонний міст. Там стояв блокпост, а прохід було заблоковано мішками з піском. Олена склала «скарб» з пірижків, термоси з кавою, печива та різних солодощів до рюкзаків, сіла на велосипед і поїхала через блокпост. Лишила велосипед і полізла пробиратися по тих мішках. Звісно, її зупиняють бійці з тероборони, запитують: «Жіночко, ви нормальна? Куди ви лізете?». Вона ж виправдується, мовляв, хлопцям пірижки несуть. Посмирилися тоді, але пропустили. Олена зателефонувала в частину, там підтвердили, що чекають на домашню їжу.

А ще розкаже: «Ми ж свиней купляли. Виділяли гроші на покупку поросят, потім доставляли їх на Волинь, де тих вирощували на гарних кормах. І там робили тушонку. Нам залишалося забезпечити банками та кришками і доставити готовий продукт до Миколаєва. А Анечка Лепшошкіна навіть сама навчилася свиню різати та закривати готову тушонку в банки».

Вчителька ділиться: згуртованість у миколаївців у перші дні була на вищому рівні. Всі були при справі. Хтось готував їжу, хтось розвантажував посилки, хтось відправляв їх до бійців, збирали речі, засоби гігієни. Величезні черги вишукувалися біля пунктів збору та підрозділів тероборони. Хтось віддавав власні заощадження. На свій день народження Олена збрала понад 40 тисяч гривень, придбали «Ниву», яка хоч і не нова, але досі на ходу. «Піднесення було серед людей, віра в Перемогу, ніхто не збирався капітулювати, а ті, хто не виїхав у перші дні, і не мали наміру виїжджати згодом. Відчуття розгубленості серед моїх друзів та знайомих не було. Не скажу про інших», — згадує волонтерка.

Вона дуже вдячна «Новій пошті», відділення якої продовжували працювати в Миколаєві. Саме завдяки тому, що Олена виграла грант і одержала змогу доставляти необхідне безплатно, хлопці вчасно отримували продукти, обладнання, речі. Коли виграла можливість доставити по 25 тонн вантажів щомісяця, вони пішли масово. Бо не всі хотіли їхати до прифронтового Миколаєва.

Звісно, мрії Олени, як і кожного українця, — про найскорішу Перемогу. А ще вона мріє зробити в Миколаєві музей ляльок з власної колекції. Бо якщо нині колись повноцінне мирне життя звузилось до буття, існування в умовах війни, то настане час — і повернуться до шкіл учні, а Олена викладатиме географію. Поки ж живе своєю географією надії. Надії на Перемогу.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.
Фото з відритих джерел.

ДУМКИ З ПЕРЕДОВОЇ

Єдиний ресурс, який ми не можемо отримати від союзників, — людський

Кримчанин Павло Казарін — журналіст, публіцист, філолог-літературознавець. Нині він у лавах Збройних Сил України. Про свій досвід Павло не лише розповідає у популярних медіа, а й ділиться емоціями зі своїми читачами.

«Розмова про службу в армії приречена перетворитися на дискусію про справедливість».

Ті, від кого залежить тиловий комфорт, живуть у найбільш некомфортних умовах. Ті, завдяки кому країна вижила, платять за це своїм життям. Ті, хто в армії, віддають непропорційно багато, а тому мають право розраховувати на винагороду — якщо не матеріальну, то точно моральну. І найсильніші емоції викликають ті, хто намагається у цей момент просувати протилежну етику. Всі ті, хто розповідає про «армійське рабство», знецінюють людей у формі й живуть за формулою «убезпеч себе за чужий рахунок».

Ідеться про всіх, хто торпедує мобілізацію в Україні. Юристи, які рекламують профільні послуги. Медики, які обіцяють «білий квиток». Перевізники, які готові контрабандою вивести людину за кордон. Адміністратори «паціфістських» телеграм-каналів. Блогери, які стверджують про неконституційність того, що відбувається. Люди, які розповідають про лазівки на кордоні. Поки одні закривають пробіями собою, інші намагаються розколувати нові, сподіваючись заробити.

Наша війна надовго. І для того, щоб вести цю війну, Україні потрібні ресурси. Фінансові — що забезпечують працездатність економіки та стійкість тилу. Потрібне озброєння — без якого спроба вести війну



втрачає сенс. І потрібні люди, які одягнуть форму та виб'ють ворога з окупованих територій. І єдиний ресурс у цьому списку, який ми не можемо отримати від союзників, — людський. Гроші нам перерахують. Зброю поставлять. Але єдині люди, які здатні відвоювати нашу країну, живуть в Україні.

У найширшому сенсі ми — свідки заочної дискусії про права та обов'язки. Про взаємини громадянина та держави. Про співвідношення персональної свободи та цінності колективного виживання.

Протягом тривалого часу нормою було концентруватися саме на правах. Країна багатьма сприймалася апіорі як боржник. Вона мала забезпечити маленькій людині хорошу зарплату, гідну пенсію, недорогі та якісні послуги. Стелею обов'язків маленької людини вважалася сплата податків. А потім почалася повномасштабна війна — і окреслила прірву між «маленькими людьми» та «звичайними».

Мені випало бачити в армії різних людей. Механіків і айтівців. Таксистів і бізнесменів. Продавців і вчителів. Ніхто з них не був маленькою людиною. Тому що критерієм у цьому питанні є не гроші і не довоєнна посада. Єдино можливий критерій тут — це відповідальність. Та сама, яку ти або береш на себе, або від якої намагаєшся втекти. У першому випадку тобі не потрібні виправдання. У другому — ти з них складаєшся.

Нам випало жити в суб'єктивний період власної історії. Одні наші сучасники стануть пам'ятниками, інші — вулицями. Їхні персональні історії вивчатимуть у школах. Величина причетності до загальної перемоги визначатиметься особистим внеском кожного. А ті, хто сьогодні обирають стратегію «нічого не робити», стануть нормою в одному випадку.

Якщо ми програємо війну».

Зі сторінок автора у Фейсбуці.



Хлопці вдячні за допомогу від «Серденька».



Сьогодні в Україні переважно без опадів, лише на Закарпатті дощ, у Карпатах — з мокрим снігом. Температура на сході та північному сході країни вночі від 1 тепла до 4 морозу, вдень — 2—8 тепла. На решті території вночі 0—6 тепла, вдень — 6—12 з позначкою плюс. Вітер південний, південно-східний, 7—12 м/с

ДУМКИ З ПЕРЕДОВОЇ

Під час обстрілів головне — не панікувати

Сергій — піхотинець, командир відділення. Киянин до війни працював менеджером у відомій компанії. Тепер керує відділенням — теж свого роду менеджер. Чоловік застосовує свої організаторські здібності, звільняючи рідну землю. **Ось його розповідь:**

«На той момент ми стояли на позиціях вже тиждень по два. У лісопосадці. Від ворога нас відділяло поле. Техніка близько не підходить. А тут чуємо — гул. Я з посадки вийшов у поле, щоб роздивитись. Але через височенну траву самого танка не видно. Помітив лише балочник на башті. Танк почав працювати в наш бік, по селу. Прибіг наш РПГшник (РПГ — ручний протитанковий гранатомет), але через траву стріляти не було як.



Тоді танк під'їхав ближче. Десь метрів за 40 був від нас, а на ньому — двоє росіян. Думаємо: ну або зараз, або ніколи! Притягли РПВ. Це наш вітчизняний гранатомет-вогнемет. У нього постріл з термобаричною сумішшю. Він її надмірно розплилює, а потім ця хмара вибухає з дуже високою температурою і пропалює все. РПВ більше проти піхоти використовують, по легкоброньованій техніці. Але виходу в нас не було. Розрахунок був такий: якщо на башті двоє — значить, відкриті люки. Може подіяти.

І подіяло! Ми як влупили — ті двоє, що зверху, попадали, а танк колами почав їздити. І кудись зник. Виходити шукати його до позицій росіян не дуже кортіло.

За якийсь час зі мною зв'язалися з командно-спостережного пункту. Питають, чому не доповіли, що ми танк підбили. «Та, — кажу, — наче влучили в нього, але він поїхав». Виявилось, далеко не заїхав.

Атакують зазвичай групами по 15—30 осіб. Техніка під'їжджає, висадилися і поповзли в наш бік. Через міни, через трупи своїх. Таке враження, що вони під наркотогою. Ти в них стріляєш, а вони повзуть. Полонених розпитували — у всіх одна історія: ми нікого не вбивали, путіна не любимо, а тут на весілля треба гроші назбирати. Женихи... До речі, більшість і справді новобранцями виявляються. Артилерія теж працює дуже інтенсивно. У нас був випадок — росіяни 20 хвилин обстрілювали одну людину з міномета 120-м калібром. Вони набоїв взагалі не рахують. Але ми тримаємося.

На війні найтяжче — втрачати побратимів. Це справді страшно. А так, чого тут боятися? Колись нас шість годин безперервно обстрілювали з міномета. Ну, трохи моторошно було. Кулі свистять часто, на них якось вже не звертаєш уваги.

Під час обстрілів головне — не панікувати. Я завжди намагаюсь якось відволікати і себе, і людей. Найкраще — підтримувати розмову. Панікери бувають, але їх небагато, тут здебільшого ті, хто на передовій не вперше».

Взято з Фейсбуку.

Асиметрична відповідь по тилах ворога

ФРОНТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР

Увечері 22 лютого російські агресори запустили 31 ударний БПЛА та ракети з акваторії Чорного моря на південь України. Унаслідок цього у Дніпрі є влучання по багатопверхівці й підприємству, на Одещині — троє загиблих. Як повідомили Повітряні сили ЗСУ, було знищено 23 ворожих «шахеда» в межах Одеської, Миколаївської, Полтавської, Дніпропетровської, Харківської областей.

На думку колишнього головного військового прокурора України (2019—2020 рр.) Віктора Чумака, найкращим способом боротьби з ворожим ракетним озброєнням є знищення пускових установок рф. «Розуміємо, що ворожі ракети гарно збивати системами ППО, коли вони є в наявності. Добре, що ми маємо SAMP/T, «Петріот», які можуть збивати й балістичні ракети. Але їх не вистачає, щоб прикрити всю країну. Ситуація така, що найкращий спосіб боротися з ворожим ракетним озброєнням — знищувати ракети в місцях, де стоять пускові установки рф. Тобто розбивати ці пускові установки», — пояснив він в ефірі «Еспресо».

За словами Чумака, нам потрібні не тільки ATACMS з дальністю дії 300 км, а й ракети з дальністю 700 км. Такі, як крилаті ракети «Таурус». Днями Reuters повідомив, що Іран надав росії майже 400 балістичних ракет, радіус дії яких — 300—700 км.

Своєю чергою військовий експерт Сергій Згурець наводить приклади високоточного знищення ворожої сили завдяки ефективному поєднанню засобів розвідки та засобів ураження. Перший приклад: Сили оборони «Півдня» опублікували відео ударів по скупченню російських військовослужбовців поруч із селом Подо-Калинівка на тимчасово окупованій частині Херсонської області. Це, власне, Олешківські піски, де ворог вирішив влаштувати полігони. Там росіяни організували тренування штурмових груп, під час яких ті відпрацьовували злагодженість дій.

Після виявлення противника за допомогою нашого безпілотного комплексу Сили оборони завдали два удари «Хаймарсами». За попередніми даними, загинуло ориєнтовно 60 російських військових. Ця Подо-Калинівка розташована по

Артфлешмоб «Війна в Україні»



Даріуш ДАБРОВСЬКИЙ (Польща).

прямій за 27 км від Кринків — це місця запеклих боїв, де наші морські піхотинці утримують плацдарм на лівому березі Дніпра, і тих Кринків, де ворог вирішив влаштувати полігони. Там росіяни організували тренування штурмових груп, під час яких ті відпрацьовували злагодженість дій.

Друга історія — удар по шикуванню російських військових Сили оборони завдали два удари «Хаймарсами». За попередніми даними, загинуло ориєнтовно 60 російських військових. Ця Подо-Калинівка розташована по

роти 36-ї мотострілецької бригади росії вишикувалися й очікували високого начальника, але українські снаряди «Хаймарс» прилетіли набагато швидше.

«Усе свідчить про ефективну роботу і засобів ураження, і розвідки, зокрема, ті самі удари по Херсонській області, по полігону було зінтегровано з роботою і «Хаймарс», і нашого вітчизняного БПЛА «Шарк», — пише Згурець у своїй колонці. Та згадує ще один хороший приклад використання «Хаймарсів», артилерії та дронів як ло-

гічне продовження двох попередніх історій. 22 лютого ворог розпочав атаку на Іванівське під Бахмутом. Зранку у першій групі йшло п'ять БМП з десантом, вони якось проскочили мініми полями і влетіли в село. Їх там почали пригнічувати дронами, артилерією, тож лівова частка російської групи закріпилася у школі. Наші військові викликали швидку допомогу у вигляді «Хаймарсів». Було завдано точного удару. Ніхто з ворогів з Іванівського не вийшов...

Ольга ВІТЕР.

Бойовий досвід підрозділу «Голосу України» на ділянці інформаційного фронту

ПОЧАТОК НА 14—15-Й СТОР.

Невдовзі після деокупації Київщини з'явилася й серія репортажів Ольги Вауліної під новою рубрикою «Спецвійна». Разом з волонтером В'ячеславом Комендяком, який після звільнення Ірпеня знай-

шов і вивіз звідти тіла свого знайомого і його сина, 8 квітня ми здійснили «екскурсію» по Житомирській трасі. Те, що побачили і почули від місцевих, віднімало мову. Їхали через сосновий ліс, викопаний тримером смерті. На узбіччі стояли розчавлені і розстріляні танками

автівки майже всіх світових брендів. А поруч — розкидані дитячі речі, молитовник, жіноча сумочка, чоловічий кросівок... Чорні плями людської крові скрізь: на машинах, асфальті, на підлозі потрощених магазинів на заправках, іграшках... Досі перед очима яскравий

«чупа-чупс» у калюжі крові біля машини з київськими номерами, розстріляної впритул... Це було пекло, яке приніс на українську землю «руській мір»!

«А пам'ятаєш, як було до...»

Ми виявилися незалізними. Мало говорили про загиблих наших «голосокраїнців», які пішли добровольцями, — Віталія Краснюка і Ярослава Грушинського... знайомих і родичів... Домовилися, що всю волю слюзам дамо після Перемоги, розходилися по кабінетах й іноді зачиналися...

Але ми пізнавали одна одну, відкривалися і едналися так, як це можуть робити люди в межових обставинах.

...Після телефонних розмов про роботу з колегами, що ближче до теплої весни, то частіше почало прориватися «а пам'ятаєш, як було до...». Ми мріяли про той день, коли зможемо знову попити разом каву під редакційною липою та писатимемо про мандри в

Карпати, польоти птахів, щасливі сім'ї, гарні закони, добрих сусідів... І про той день, коли знову відчиняться ворота редакції. Вони відчинилися навесні! 10 травня «Голос України» після сигнальних номерів «бойових листків», які версталися з 25 лютого, відновив повну друковану версію газети, за якою вивчатимуть історію українського спротиву.

...Якось ми гомоніли про те, що Голлівуд зніме про Україну й українців багато світових шедеврів. Про всю нескорену націю. Про її тисячолітню історію — від амазонок до «кіборгів». Про неповторні пісні. Про наші Майдани. Про наш біль. Про ціну нашої свободи. Страшну ціну. Про колицькі в бомбосховищах. І не треба нічого вигадувати для сценаріїв тих фільмів.

Утім, в українців буде своє кіно. Ми довго дивитимемося на мирні літаки у небі, ще міцніше обійматимемо одне одного і цінуватимемо те, чого до 24-го навіть не помічали. Але це вже буде ПІСЛЯ...

Ольга ВАУЛІНА,
Лариса ГОНЧАРЕНКО,
Світлана ЧОРНА,
Наталія ЯРЕМЕНКО.
Фото авторів.



Відповідальні за підготовку номера:
Надія СМІЯН, Тетяна УВЕРОВА.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
- Рукописів не повертаємо.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

© Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідчення про реєстрацію періодичного
друкованого видання — КВ № 1
від 26.05.1994 р.

Газета виходить
5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка).
Передплатний індекс
на 2024 рік
40224

145,00 грн. — на місяць;
435,00 грн. — на квартал;
870,00 грн. — на пів року;
1740,00 — на рік.

Друк:
ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 91957

Видавець —
Державне підприємство
«Редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить
з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47,
вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-73;
відділ реклами — 503-61-92;

E-mail: mail@golos.com.ua —
загальний

reklama1@golos.com.ua —
відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

